

Pismo
ukazuje się
we wtorki
i piątki

Głos

weekend

Piątek
2 sierpnia 2024
nr 60 (LXXIX)
cena: 20 Kč

WIADOMOŚCI
RUSZA
»GOROLSKI ŚWIĘTO«
STR. 2-3

WYWIAD
PODRÓŻ HOJNOŚCI
Z ZAOLZIA W ŚWIAT
STR. 7

SPORT
NA PODBÓJ
PARYŻA!
STR. 10

Szkoły w ogniu

WYDARZENIE: Pożar, który wybuchł w środę wieczorem, zniszczył dach i poddasze Akademii Handlowej w Czeskim Cieszynie oraz dach sąsiedniej Szkoły Podstawowej Konteszyniec. Obie placówki rozpoczną nowy rok szkolny w zastępczych lokalach. Ucierpiała również Podstawowa Szkoła Artystyczna.

Danuta Chlup

Pożar wybuchł w środę przed godziną 19.00, udało się go zlokalizować dopiero w czwartek koło południa. Później nadal trwało dogaszanie. Wczoraj o godz. 14.34 rzeczniczka Straży Pożarnej Kamila Langerowa poinformowała:

- Sytuacja w Czeskim Cieszynie pozostaje bez zmian, nadal obowiązuje drugi stopień alarmu pożarowego, na miejscu jest nadal 12 zastępów strażackich, które rozbierają konstrukcje i gaszą ogniska pożaru.
- Już ze wstępnej oceny strat można się zorientować, że sytuacja jest poważna.
- Spłonął dach i poddasze, w którym znajdowały się klasopracownie komputerowe, gabinety nauczycieli i pomieszczenia techniczne. Budynek jest przemoczony – powiedziała wczoraj „Głosowi” dyrektorka Akademii Handlowej Ivana Nováková.
- W poniedziałek odbędzie się spotkanie z organem założycielskim – władzami województwa morawsko-śląskiego – oraz przedstawicielami miasta. Będziemy wspólnie szukali budynku zastępczego. Sta-

• Tak wyglądała sytuacja w czwartek przed zamknięciem numeru. Fot. NORBERT DĄBKOWSKI

ramy się, aby znajdował się on w Czeskim Cieszynie, ale w tej chwili nie mogą tego w stu procentach potwierdzić. Nauczycieli, uczniów i

rodziców będziemy informowali na stronie internetowej szkoły i oficjalnych profilach w mediach społecznościowych – dodała dyrektorka.

Stanisław Folwarczny, wicehetman ds. szkolnictwa województwa morawsko-śląskiego, już rano przyznał, że szkody są bardzo duże i że gmach

będzie wymagał szeroko zakrojonego remontu.

- Z budynku Akademii Handlowej zostaną prawdopodobnie tylko ściany obwodowe. Sufity w całym budynku są doszczętnie przemoczone. Ich stan będzie oceniał statyk. A ponieważ były robione przed stu laty, z materiałów, jakie wówczas stosowano, najprawdopodobniej nie uda się i nie będzie miało sensu ich naprawiać, trzeba będzie zrobić nowe – mówił Folwarczny.

Pożar wybuchł w środę przed godz. 19.00. Straż pożarna miała początkowo informacje, że pali się dach Podstawowej Szkoły Artystycznej, lecz w rzeczywistości chodziło o dach sąsiadującej z nią Akademii Handlowej. Jednak również szkoła artystyczna ucierpiała, uszkodzona jest konstrukcja dachu.

- Popękane są krokwie, przemoczone ściany przylegające do „handłówki”. Tyle na razie wiadomo. Statyk będzie musiał ocenić stan budynku. My również będziemy brali udział w poniedziałkowym spotkaniu z władzami województwa, gdzie powinniśmy się dowiedzieć, co będzie dalej – powiedziała naszej gazecie Renata Wdówka, która do końca lipca była dyrektorką szkoły artystycznej.

Ciąg dalszy na str. 3

Pożar dachu Akademii Handlowej w Czeskim Cieszynie wybuchł w środę przed godz. 19.00. Ogłoszono drugi stopień alarmu pożarowego, później podniesiono go na trzeci. Na miejscu operowało kilkanaście zastępów strażackich. W nocy ogień przedostał się na dach sąsiedniej szkoły podstawowej. Gaszenie utrudniała złożona konstrukcja dachów. Strażacy wynosili ważne dokumenty z obu szkół oraz sprzęt komputerowy z podstawówki. W pożarze (do wczorajszego popołudnia) nikt nie odniósł obrażeń. Stan budynków musi ocenić statyk.

REKLAMA

WYKORZYSTAJ
SWÓJ BENE-FIT!

MASAŻE
I FIZJOTERAPIA
+420 736 626 848

sport vitality

GE-001

GE-363

ZDANIEM... Beaty Schönwald

beata.schonwald@glos.live

Ten weekend zdominują jak co roku dwa ważne dla Polaków na Zaozliu wydarzenia. Jedno odbywające się przez trzy dni, hucznie obchodzone muzyką, śpiewem, tańcem, plackami i miodulą. Drugie ciche, pełne powagi i zadumy, zamykające się w trwających przez niespełną godzinę okolicznościowych przemówieniach i pochodzie delegacji z kwiatami.

77. Międzynarodowego Festiwalu Folklorystycznego „Gorolski Święto” oraz uroczystości wspomnieniowej upamiętniającej 36 ofiar nazistowskiego szaleństwa w Żywocicach – bo o nie tutaj chodzi – nie da się z sobą porównywać. Każde z nich ma inną przyczynę, inny przekaz i cel i w związku z tym również zgoda odmienne środki celebracji.

„Gorol” to przecież radosne święto zbiorowego cieszenia się folklorem, potrawami, które „warzyły nasze starki” oraz byciem razem przy „budach” pod drzewami. Żywocie zaś to nic innego, jak smutne przywoływanie rozdzielających serce historii konkretnych ludzi, którzy płacili za polskość i brak Volkslisty. To impreza, na którą przychodzą dobrowolnie tylko nieliczni, aczkolwiek chodzą o największą zbrodnię dokonaną przez Niemców w czasie II wojny światowej na Śląsku Cieszyńskim.

Myślę, że jest zupełnie naturalne, że zdecydowanie bardziej lubimy od pogrzebów wesela, chrzciny i „pięćdziesiątki”. Wiadomo też, że nie służy ani społeczności, ani człowiekowi obsesyjne rozpamiętywanie dawnych nieszczęść i rozdrapywanie starych ran. Uważam jednak, że zdrowa pamięć przeszłości jest potrzebna całemu naszemu społeczeństwu i to nie tylko ta zawierająca się w lokalnych tradycjach ludowych, ale także zapisana krwią na kartach historii. Doskonale rozumiem, że w ferworze przygotowań świętogorolskich potraw nikt z Łomnej czy Piosku nie pojedzie w sobotę przed południem zapalić zniczy przy pomniku ofiar w Żywocicach. Zresztą nie robią tego nawet mieszkańcy znacznie bliżej położonych miejscowości. Chodzi tylko o to, by wiedzieć, że w naszej lokalnej polskiej historii jest data 6 sierpnia 1944 roku i że w ten weekend jest miejsce na Zaozliu, gdzie zamiast „Ho, ho, ho!” brzmiały werble.

CYTAT NA DZIŚ

Włodzimierz Szaranowicz,

legendarny dziennikarz sportowy TVP, obecnie pełniący funkcję honorowego attaché prasowego na igrzyskach w Paryżu, o zawieszeniu Przemysława Babiarza w TVP za komentarz dotyczący piosenki „Imagine” Johna Lennona

Znam Przemka Babiarza od początku kariery. Całe życie pracowaliśmy razem, w pełni się uzupełniając. Niewątpliwie jest autorytetem w swojej dziedzinie, jednak każdy autorytet musi otrzeć się o taką sytuację, by się uodpornić

W OBIEKTYWIE »GŁOSU«

● W niedzielę rozpoczął się obóz Ju-Jitsu organizowany przez Czeski Związek Nippon Ju-Jitsu, którego prezesem jest ks. Edward Cokot, 5. dan. Głównym prowadzącym jest Shihan Krzysztof Buszka z Poznania, 7. dan.

DZIŚ...

2

sierpnia 2024

Imieniny obchodzą:

Gustaw, Karina
Wschód słońca: 4.57
Zachód słońca: 20.26
Do końca roku: 151 dni
(Nie)typowe święta:
Dzień Pamięci o Zagładzie Romów
Przysłowie:
„Na święty Gustaw kopy w polu ustaw”

JUTRO...

3

sierpnia 2024

Imieniny obchodzą:

Lidia, Nikodem
Wschód słońca: 4.59
Zachód słońca: 20.24
Do końca roku: 150 dni
(Nie)typowe święta:
Światowy Dzień Mustardy
Przysłowie:
„Pogoda na Nikodema – cały miesiąc deszczu nie ma”

POJUTRZE...

4

sierpnia 2024

Imieniny obchodzą:

Dominik, Prokop
Wschód słońca: 5.01
Zachód słońca: 20.23
Do końca roku: 149 dni
(Nie)typowe święta:
Międzynarodowy Dzień Pantery Mglistej
Przysłowie:
„Gdy ciepło na Dominika, ostra zima nas dotyka”

POGODA

piątek

dzień: 25 do 27°C
noc: 18 do 16°C
wiatr: 1-2 m/s

sobota

dzień: 17 do 19°C
noc: 16 do 14°C
wiatr: 5-7 m/s

niedziela

dzień: 24 do 26°C
noc: 16 do 14°C
wiatr: 1-2 m/s

Rusza »Gorolski Święto«

Jeszcze kilka godzin i 77. Międzynarodowe Spotkania Folklorystyczne „Gorolski Święto” rozpoczną swój trzydniowy maraton. Zwieńczeniem imprezy i jej najbardziej uroczystym momentem będzie korowód z jabłonkowskiego rynku do Lasku Miejskiego.

Beata Schönwald

● „Gorolski Święto” rozpoczyna się w piątek od tradycyjnej „witaczki”. Fot. NORBERT DĄBKOWSKI

O tym, że „Gorol” się rozpoczął, będzie głośno już w piątek od godz. 15.30, kiedy po Jabłonkowie będzie jeździł wóz drabiniasty z muzykantami i tradycyjną „Witaczką”. Inauguracja festiwalu połączona z symbolicznym przekazaniem organizatorom kluczy do bram miasta przez burmistrza Jabłonkowa nastąpi godzinę później na scenie Lasku Miejskiego. Od tego momentu można będzie podzi-

wiać dziecięco-młodzieżowy program folklorystyczny według scenariusza Ewy Nemec. Natomiast o godz. 21.00 scena będzie należeć do Chóru Męskiego „Gorol”, który przedstawi widowisko pt. „Zabijaczka”. W ciągu popołudnia w Domu PZKO będą odbywały się dwie imprezy towarzyszące – seminarium etnograficzne o kulturze ludowej Wi-

lamowic oraz poświęcona Gustawowi Morcinkowi Kawiarenka Pod Pegazem.

Sobotni program w Lasku Miejskim, będący przeglądem folkloru Zaozlia, Polski, ale też bardziej egzotycznych krajów, rozpocznie się o godz. 15.00 i potrwa do godz. 19.00, kiedy rozpocznie się tradycyjny

młodzieżowy Karnawał Gorolski. Dla jego uczestników organizatorzy jak co roku przygotowali specjalny darmowy pociąg, który wyruszy z dworca kolejowego w Nawsiu w niedzielę o godz. 3.00 w kierunku Hawierzowa. Kiedy mowa o sobocie, na pewno nie wolno przegapić występu Tomáša Kočki&Orchestr i zespołu „Ondráš”.

W ostatnim dniu 77. „Gorolskiego Święta” muzyka będzie grała na jabłonkowskim rynku już od godz. 10.00. W tym samym czasie – aż do momentu, kiedy w samo południe wyruszy do Lasku Miejskiego korowód zespołów i wozów alegorycznych – będzie trwał tutaj prezentacja zabytkowych

traktorów. Program w Lasku Miejskim zainauguruje Hejnał Tygodnia Kultury Beskidzkiej oraz połączone chóry „Gorol” z Jabłonkowa i „Melodia” z Nawsia. Gwoździem i ostatnim zespołem folklorystycznym, który wystąpi na tegorocznym „Gorolu”, będzie „Gymnik” z Bratysławy.

W więzieniu pozostał inicjator

Po siedmiu latach od podpalenia zabytkowego drewnianego kościoła Bożego Ciała w Gutach w więzieniu pozostał już tylko ostatni z trzech sprawców. 13 czerwca br. został warunkowo zwolniony z odbycia reszty kary 26-letni Jakub Hurník. Ośmioletni pobyt za kratkami skrócono mu o 915 dni.

Hurník w nocy z 1 na 2 sierpnia 2017 roku pełnił funkcję kierowcy i utrzymywał, że do końca nie wierzył, że świątynia skończy w płomieniach. Za podwiezienie swoich

kompanów pod kościół wziął jednak 4 tys. koron.

W więzieniu przebywa obecnie już tylko główny inicjator podpalenia Jan Bortel. Skazany został na 9 lat i termin jego wyjścia na wolność ustalono na 8 lipca 2027 roku. Z kolei najmłodszy z podpalaczy, który w czasie zdarzenia był jeszcze nieletni, otrzymał 3,5-letni wyrok. Przed trzema laty, w dzień matury, jego serce nie wytrzymało.

Pożar wyrządził na kościele 20-milionową szkodę materialną. Obecnie w Gutach stoi jego wierna replika. (sch)

Szkoły w ogniu

Dokończenie ze str. 1

Nowy dyrektor Mariusz Danel był na miejscu pożaru i współdziałał ze strażakami. Pomagał m.in. przenosić szkody przy ścianach fortepiany – klasyczne i elektryczne, aby ochronić je przed przemoczeniem.

W nocy ze środy na czwartek ogień, pomimo usilnych starań strażaków, przedostał się na dach Szkoły Podstawowej Konteszyniec. Tam również szkody są poważne. Uczniowie będą uczyli się po pakacjach częściowo w świetlicy przy Uczestnicy, którzy zgłoszą swój udział w urzędzie gminnym w dniach 5-26 bm., zapłacą tylko cenę wejściówki z 20-proc. rabatem, ponieważ transport autokarem funduje gmina.

Trwa ustalanie przyczyn pożaru. Daniela Vlčkowa z Wojewódzkiej Komendy Policji w Ostrawie poinformowała w czwartek w godzinach popołudniowych:

– Śledczy z Karwiny wszczęli postępowanie karne w związku z

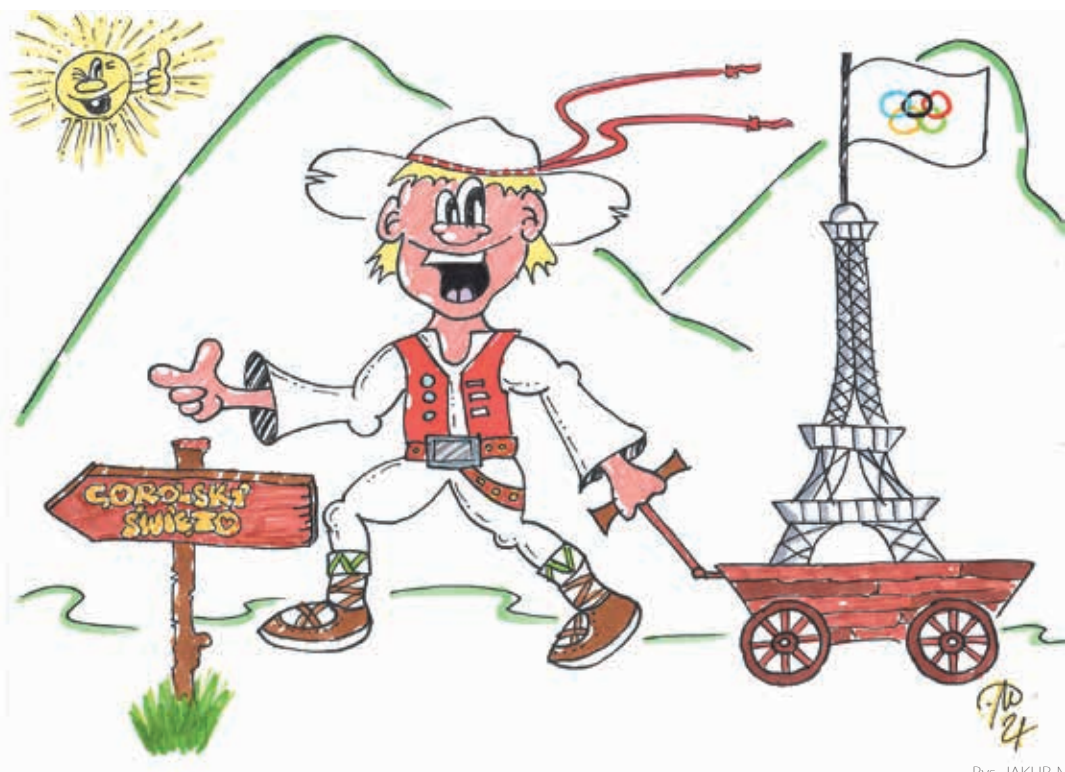
Fot. SZYMON BRANDYS

podejrzeniem popełnienia przestępstwa nieuwymyślnego narażenia na niebezpieczeństwo przez nieznanego dotąd sprawcę.

W Akademii Handlowej przebiegał remont instalacji elektrycznej. Czy to ma jakikolwiek związek z wybuchem pożaru, nie wiadomo, a przynajmniej ani policja, ani straż pożarna nie ujawniły informacji na ten temat przed zamknięciem niniejszego numeru „Głosu”.

Nadal śledzimy przebieg wydarzeń. Aktualności można znaleźć na stronie internetowej glos.live i w mediach społecznościowych „Głosu”. (dc)

KRESKĄ MALOWANE

Rys. JAKUB MRÓZEK

Remont Kina »Kosmos«

Kino „Kosmos” w Trzyńcu, wybudowane pod koniec lat 60. ub. wieku, ma stać się w ciągu roku jednym z najnowocześniejszych kin jednosalowych w Europie Środkowej. Przekonują o tym władze miasta Trzyńca. Rozpoczyna się remont, który ma pochłonąć przeszło 101 mln koron.

Generalny remont będzie dotyczył nie tylko samego budynku z unikatowych dachem napiętym na 78 linach, ale także wnętrza i wyposażenia audiowizualnego.

W poniedziałek prezydent Trzyńca Věra Pálková i przedstawiciel wykonawcy, dyrektor spółki IPS Třinec Daniel Pieszka podpisali umowę.

– Cieszę się, że dzięki remontowi uda nam się zachować ten klejnot architektury. Trzyńiec, choć jest młodym miastem, zasługuje na to, abyśmy chronili i eksponowali jego unikatowe budowle. Owszem trzeba sobie także uświadomić, że każda wyjątkowość kosztuje, modernizacja stawia wysokie wymagania tak pod względem budowlanym, jak i finansowym. Mieszkańcy Trzyńca lubią chodzić do kina i ja wierzę, że po rocznej przerwie to się nie zmieni, że we wrześniu przyszłego roku

● Věra Pálková i Daniel Pieszka podpisują umowę. Fot. mat. pras. Miasta Trzyńca

spotkamy się wszyscy w pięknym obiekcie i nowoczesnej sali kinowej, aby obejrzeć dobry film – powiedziała Pálková.

Największym wyzwaniem w trakcie przygotowań remontu był unikatowy dach autorstwa bratysławskich architektów Ladislava Bořuty i Aloisa Dařicha. Nad dokumentacją projektową pracowało siedem ekip specjalistów różnych profesji, którzy usiłowali o to, aby dach odzyskał „czysty” kształt z lat sześćdziesiątych, pozbawiony późniejszych naleciałości.

– Alfą i omegą całej budowy będzie właśnie dach i jego umocowanie. Dach jest unikatowy nie tylko w Czechach, ale w całej Europie,

dlatego będzie dla nas wyzwaniem – przyznał dyrektor firmy budowlanej.

Ważną częścią projektu będzie instalacja nowego sprzętu do projekcji filmów, co będzie oznaczało pełną cyfryzację. Ta część inwestycji ma kosztować 8 mln koron.

Kino „Kosmos” od pięciu lat plastruje się w czołówce dziesięciu najczęściej odwiedzanych czeskich kin jednosalowych. W skali roku odbywa się tu 900 seansów z udziałem 75 tys. widzów. Niedawno odwiedził kino František Křelina jr, syn architekta i urbanisty Františka Křeliny, który w ub. wieku nadał kształt osiedlu Lyžbice. (dc)

Nie zapominamy

W czwartek minęło 80 lat od wybuchu Powstania Warszawskiego. Przed pomnikiem Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej przy ul. Wiejskiej w Warszawie odbyła się uroczystość z udziałem marszałka Sejmu Szymona Hołowni oraz marszałek Senatu Małgorzaty Kidawy-Błońskiej.

– Nie mamy wątpliwości co do tego, że dzisiaj, patrząc na was, pa-

trzymamy na bohaterów – powiedział marszałek Sejmu, zwracając się do powstańców warszawskich. Hołownia zwrócił uwagę, że powstańcy uczą nas, że wynik jest czymś innym niż rezultat, że przegrana może oznaczać zwycięstwo.

Powstanie Warszawskie wybuchło 1 sierpnia 1944 roku o godz. 17.00. Było największą akcją zbrojną podziemia w okupowanej przez Niemców Europie i największym zrywem niepodległościowym na

Szanowni Czytelnicy

W terminie od 24 lipca do 2 sierpnia z przyczyn technicznych sekretariat redakcji będzie czynny tylko w poniedziałki i czwartki w godzinach 9.00-15.00. Za utrudnienia przepraszamy.

Kontakt: info@glos.live, tel. 775 700 895.

(r)

Lato w Olzie. Inne niż myślicie

Olza leży u ujścia rzeki Olzy do Odry. Swoje aspiracje bycia miejscowością turystyczną nie wiąże jednak z żadną z nich. To, że ludzie spędzają tu wolny czas nad wodą, zawdzięcza sieci zbiorników pożywirowych i dwom ośrodkom wypoczynkowym. Jest jednak we wsi jeszcze jeden wodny ewenement.

Beata Schönwald

W Olzie eksploatacja żwiru rozpoczęła się w 1969 roku. Odtąd rolnicza wioska, w której niemal w każdym domu było całkiem spore gospodarstwo, zmieniła swój charakter. Sieć ośmiu zbiorników pożywirowych zajmujących kilku-dziesięciohektarową powierzchnię nadała miejscowości nowy kurs. – Zbiorniki są własnością gminy Gozryce, w skład której wchodzi również Olza. To ona decyduje o sposobach ich wykorzystania, wynajmuje teren prywatnym dzierżawcom i ma kontrolę nad tym, co się tam dzieje. Myślę, że w małej Olzie dwa ośrodki wystarczą na to, żeby rozwijała się sfera turystyczna. Nie chcemy przesadnej komercji – uważa sołtys Olzy Józef Sosnecki.

Egzotyka w pigułce

Rozciągające się nad zbiornikami ośrodki wypoczynkowe celują w dwie różne grupy klientów. Pierwsza z nich daje się skusić na piaszczystą plażę z palmami w stylu Miami Beach z rozbudowaną gastronomią i kempingiem, o której – jak się okazuje – znacznie lepiej są poinformowani mieszkańcy Ostrawy niż Zaolzia. – Mamy reklamę w radiu Kiss i radiu Morava. To jeden z powodów, dlaczego przyjeżdża do nas dużo gości z Czech – mówi współwłaściciel ośrodka Leszek Pyrchala. Potwierdzeniem jego słów jest język plażowiczek, do których podchodzi na chybił trafił. Chociaż witam się z nimi po polsku, one odpowiadają mi po czesku. Romana Hyršowa i Monika Křížková przyjechały z dziećmi z Ostrawy. Dla Romany to pierwszy raz, Monika poznała to miejsce już trzy lub cztery lata temu. – Przyciąga mnie tutaj głównie piaszczysta plaża. Gdy człowiek spojrz na nią, to czuje się jak w Chorwacji, choć nie do końca jest tutaj jak w Chorwacji – śmieje się młoda kobieta. Koleżankom podoba się, że w dni powszednie nad wodą nie ma tłoku, a oferta gastronomiczna jest większa niż na kąpieliskach w Ostrawie. Można skosztować np. smażonej ryby.

Z kolei panie Jana z Hawierzowa i Michaela z Karwiny, to mama z córką. Przyjechały do Olzy z polecenia kolegi z Polski i w ośrodku spędzają cały tydzień. Słońce, woda, piasek i rząd egzotycznie prezentujących się parasoli, to tylko niektóre atuty, dla których warto było się tutaj wybrać razem z dziećmi. Z piasku i wodnych igraszek korzystają również Polacy, którzy zjeżdżają z całego województwa, a nawet zagranicą. Jedni zatrzymują się na cały tydzień, inni na długi weekend, a jeszcze inni na jedną noc. Olza, będąc miejscem leżącym mniej więcej w połowie drogi między północą Polski i Austrią lub Chorwacją, jest idealnym miejscem na przerwę w podróży.

Leszek Pyrchala z żoną zaczęli zagospodarowywać to miejsce w 2004 roku. – Dawniej był to ośrodek wypoczynkowy, który należał do kopalni. Przez siedem lat stał nieczynny i mocno podupadł. My daliśmy mu nowe życie – przekonuje. Co roku małżonkowie rozwijają ofertę o nowe

• Plaża jak... w Chorwacji.

• Woda i piasek. Czegoż więcej trzeba?

• Sołtys wyjaśnia, jak działają wrota przeciwpowodziowe z 1887 roku.

atrakcje. Piasek, który uważają za największy atut tego miejsca, nawieźli już na samym początku. Odtąd regularnie go uzupełniają. Goście, którzy przyjeżdżają tutaj tylko na kilka godzin, mogą korzystać z wszystkich obiektów mieszczącym się na rozległych, ogrodzonych potem terenach ośrodków. Właśnie taka jest „Europa” we wrota przed południem. Koło domków kempingowych budzi się życie, a plaża z zaskakująco pięknym widokiem jest tylko dla mnie. Pusta stoi też tonąca w kwiatach duża wiatra. Wzdłuż właściciela Bogusława Krótkiego, tłoczno robi się zwykle dopiero w tygodniu.

Goście chcą...

zardzewiałego gwoźdź

Drugi ośrodek jest dla tych, którzy lubią naturę, spokój i zero blichtru. Właśnie taka jest „Europa” we wrota przed południem. Koło domków kempingowych budzi się życie, a plaża z zaskakująco pięknym widokiem jest tylko dla mnie. Pusta stoi też tonąca w kwiatach duża wiatra. Wzdłuż właściciela Bogusława Krótkiego, tłoczno robi się zwykle dopiero w tygodniu.

Dawniej w tym miejscu było wysypisko śmieci. Gmina nawiozła tu nową ziemię, teren ogrodziła płotem,

wybudowała zaplecze socjalne i zaczęła szukać kogoś z pomysłem na turystyczny biznes. – Mnie to trochę kręciło, bo jeździłem po kampingach, głównie pod namiot na Węgry i Słowację. Trochę też szwagier z Niemiec podpalił mnie do tego, kiedy zawiózł mnie do znajomego, który wydzierzał tam również tereny pożywirowe – wspomina pan Bogusław. Dwadzieścia lat temu wszędzie były chaszcze. Obecnie jest kostka brukowa, trawnik niziutko skoszony i drzewa. Każde z nich wysadził własnoręcznie.

– Często zatrzymują się u nas ludzie jadący z północy na południe. W tym roku jest dużo Finów i w ogóle mieszkańców Skandynawii. Zauważamy, że ludzie, którzy przyjeżdżają tu z Zachodu, wracają do korzeni. Chcą, by był zardzewiały gwoźdź, na którym można coś powiedzieć. Mieliliśmy też taką sytuację, że na początku sezonu przyjechali tu Niemcy. My kończyliśmy akurat jakąś robotę i rozpaliśmy ognisko, żeby opiec sobie kielbaski. Zaprosiliśmy ich do nas, kiedy akurat zaczęła się mżawka. Powiedziałem, że może nad ogniskiem zrobimy jakąś wiatę, a oni na to, że skądże, że

ma być naturalnie. Polacy mają zgola inne oczekiwania – przyznaje Krótki.

Inne wyobrażenie, jego zdaniem, mają też Czesi. – Im zależy na tym, żeby była gastronomia i mogli zamówić coś do jedzenia. Polak woli pojechać nad Kaliszok z własną wafłową, bo tam ma za darmo. Niby tak blisko jesteśmy, a jednak inna kultura – zauważa. O jakości gastronomii w „Europie” nie trzeba się bać. Bogusław Krótki razem z żoną od 30 lat prowadzą restaurację, która m.in. świadczy usługi cateringowe dla polskiego konsulat w Ostrawie.

Kiedy wody jest za wiele

W Olzie znajduje się jeszcze jeden zbiornik – Starorzecze. Zajmuje 11 hektarów powierzchni, a ponieważ jest najniższym położonym miejscem w całej gminie Gorzyce, służy jako naturalny zbiornik przeciwpowodziowy. W miejscowości usytuowanej na nizinie, nad korytem Olzy i Odry, gdzie większość mieszkańców doskonale pamięta powódź z 1997 roku, ma kluczowe znaczenie. Jak podkreśla Józef Sosnecki, Starorzecze jest ewenementem na skalę całego wo-

• Starorzecze otacza dziko rosnąca przyroda. Zdjęcia: BEATA SCHÖNWALD

Praca zdalna i hybrydowa mogą pogorszać parametry snu

Praca zdalna i hybrydowa częściej niż stacjonarna wiąże się z zaburzeniami snu i rytmu dobowego – wykazali polscy naukowcy. Wykonywanie obowiązków zawodowych z domu zwiększa też ryzyko dolegliwości ze strony układu mięśniowo-szkieletowego oraz bólu głowy.

Polska Agencja Prasowa

Pandemia COVID-19 wpłynęła nie tylko na nasze zdrowie i samopoczucie, ale także zmieniła sposób, w jaki pracujemy. Wiele osób zamiast codziennie chodzić do biura zaczęło (z wyboru lub konieczności) wykonywać swoje obowiązki zawodowe z domu.

Wpłynęło to na rytm pracy, ale – co za tym idzie – rytm całej doby. Tymczasem rytm okołodobowy jest głównym regulatorem niemal wszystkich procesów fizjologicznych człowieka, a jego zaburzenie niekorzystnie wpływa zarówno na zdrowie fizyczne, jak i psychiczne.

Badanie przeprowadzone przez Zakład Środowiskowych i Zawodowych Zagrożeń Zdrowia z Instytutu Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi rzuca nowe światło na to, jak praca zdalna i hybrydowa, poprzez zmianę rytmu dobowego, mogą oddziaływać na nasz sen i ogólne samopoczucie.

Zostało ono zrealizowane w ramach umowy z Ministerstwem Zdrowia na realizację zadania z zakresu zdrowia publicznego Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025.

Naukowcy zaprosili do badania ponad 1000 osób: pracowników i studentów trzech łódzkich uczelni. Podzielili ich na trzy grupy: pracujących i uczących się wyłącznie zdalnie, częściowo zdalnie (czyli hybrydowo) oraz stacjonarnie.

– Postanowiliśmy przeanalizować ergonomie ich stanowisk pracy w nowych warunkach i porównaliśmy je do warunków, jakie mieli przed pandemią. Zapytaliśmy o dolegliwości różnego pochodzenia, na które się skarżą oraz poziom aktywności fizycznej. Analizowaliśmy też nara-

• Jak twierdzą polscy naukowcy, praca zdalna ma plusy, ale też sporo minusów. Fot. ARC

żenie na światło niebieskie i to, co uczestnicy robią przed snem – opowiada w rozmowie z PAP dr Magdalena Janc z łódzkiego instytutu.

Autorów szczególnie interesowały zaburzenia snu oraz dolegliwości ze strony układu mięśniowo-szkieletowego, będące najczęstszym powikłaniem długotrwałego przebywania w pozycji siedzącej. Jak pokazały wyniki, praca zdalna oraz hybrydowa zdecydowanie częściej niż stacjonarna prowadziły do zmiany wzorców snu, w szczególności w kierunku późniejszego kładzenia się spać. Tymczasem im późniejsza jest pora snu, tym częściej pojawiają się jego zaburzenia. Na częstotliwość występowania istotny wpływ ma też korzystanie z telefonu komórkowego tuż przed zaśnięciem oraz wielogodzinna praca przy komputerze, czyli zachowania bardzo często towarzyszące pracy z domu.

Potwierdziły to obserwacje naukowców. W badaniach przez nich grupach osoby, które pracowały zdalnie lub częściowo zdalnie, czę-

ściej raportowały trudności z zasypianiem, wybudzanie się w nocy oraz przedwczesne budzenie się nad ranem.

– To jest kwestia, którą chyba wszyscy znamy z własnego życia: kładziemy się do łóżka, ale jeszcze chcemy sprawdzić pocztę, jeszcze przeczytamy kilka wiadomości. Jeżeli nasz ekran nie jest ustawiony na tryb nocny, jesteśmy narażeni na światło niebieskie. A badania sugerują, że takie światło w porze wieczornej może zaburzać wydzielanie melatoniny, przez co trudniej jest nam zasnąć, bo cały czas mózg jest w stanie pobudzenia – wyjaśnia specjalistka.

Co ciekawe i warte podkreślenia, najmniej korzystną formą pracy w omawianym badaniu w kontekście snu okazała się praca hybrydowa. Jak podkreśla dr Janc, sen jest procesem, który lubi regularność. Praca zdalna może zaś zakłócić naturalny rytm dobowy organizmu, szczególnie jeśli nie ma ustalonego harmonogramu. W tym kontekście

nie powinno dziwić, że osoby pracujące hybrydowo często doświadczają największych trudności ze spaniem.

– Osoby pracujące zdalnie w naszym badaniu często przesuwają sobie tryb funkcjonowania na późniejszą porę: później chodzą spać i później wstawały – tłumaczy rozmówczyni PAP. – Ponieważ trwało to jakiś czas, organizm się przyzwyczajał i przestawał swój rytm dobowy. Konsekwencje zdrowotne nie były więc aż tak duże. Natomiast w grupie, która czasami pracowała zdalnie, a czasami stacjonarnie, czyli właśnie hybrydowo, organizm nie miał szans, aby wyregulować sobie tryb życia. I to tutaj występowały najsilniejsze zaburzenia snu.

Badaczka porównała to do weekendów. – W te dwa wolne dni także często kładziemy się spać kilka godzin później, a następnie, w poniedziałek, cierpimy. To właśnie wyrulamy rytym dobowy organizmu, szczególnie jeśli nie ma ustalonego harmonogramu. W tym kontekście

Tyranozaur był znacznie cięższy niż dotąd szacowano

Duże dinozaury były jeszcze cięższe, niż dotąd przypuszczano – dowodzą naukowcy na łamach pisma „Ecology and Evolution”.

Na przykład najbardziej masywny tyranozaur był cięższy o 70 proc. w porównaniu z dotychczasowymi szacunkami – uważają brytyjscy i kanadyjscy naukowcy, którzy oparli swoje wnioski na badaniach z użyciem modelowania komputerowego.

Wiele gatunków dinozaurów znanych jest z pojedynczych skamieniałości. Nie muszą to być zatem okazy największych osobników danego ga-

li reprezentują góry jeden proc. wielkości ciała. Żeby jednak znaleźć okaz w górnych 99,99 proc. (jeden na dziesięć tysięcy osobników), naukowcy musieliby wydobywać skamieniałości przez kolejne 1000 lat, uwzględniając obecne tempo.

Model komputerowy sugeruje, że największy tyranozaur, który żył na Ziemi, był o 70 proc. cięższy niż największy odkryty dotąd okaz. Wagi by zatem 15 ton, w porównaniu z wagą 8,8 ton największego znanego tyranozaura, i mierzyłby 15 m, w porównaniu z długością wynoszącą 12 m największego znanego osobnika. (PAP)

Fot. ARC

SPORT

IO: Świątek
»tylko« o brąz

Fot. PAP

Iga Świątek (na zdjęciu) niestety nie powalczy o złoty medal igrzysk olimpijskich w Paryżu. Polska tenisistka w czwartek przegrała w półfinale z Chiną Qinqwen Zheng 2:6, 5:7 i zagra „tylko” o brąz. To był siódmy pojedynek Świątek ze sklasyfikowaną na siódmej pozycji w rankingu WTA Chiną i dopiero pierwsza porażka Polki we wzajemnych meczach. Wczoraj, po zamknięciu numeru, w drugim półfinale igrzysk, Słowaczka Anna Karolina Schmiedlowa zmierzyła się z Chorwatką Donną Vekić. Przegrała z tego pojedynku będzie rywalka Polki w piątkowym meczu o brązowy medal. Do wczorajszego zamknięcia numeru Polacy zdobyli w Paryżu trzy medale. W środe Dominik Czaja, Mateusz Biskup, Mirosław Ziętarski i Fabian Barański sięgnęli po brąz w finale wioślarskiej czwórki podwójnej, przegrywając tylko z ekipami Włoch i Holandii. Wcześniej brąz wywalczyła drużyna szpadzistów składzie Aleksandra Jarecka, Martyna Światowska-Wenglarczyk, Renata Knapik-Miazga oraz Alicja Klasik. Polki w emocjonującym meczu o trzecie miejsce pokonały Chinki po dogrywce. Pierwszy medal igrzysk zdobyła zaś w weekend kajakarka Klaudia Zwolińska, srebrna zawodniczka konkurencji K1 w kajakarstwie górskim. Jak burza idą w turnieju siatkarskim obie reprezentacje Polski. Polscy siatkarze po dramatycznej walce pokonali w środe Brazylię 3:2 i zapewnili sobie udział w ćwierćfinale turnieju olimpijskiego. Wychyn ten powtórzyły wieczorem siatkarki, które ograły Kenię 3:0. Na zakończenie zmagañ grupowych Polki zagrają w niedzielę z Brazylią (21.00), a potem poznają przeciwnika w ćwierćfinale igrzysk. Panowie dzień wcześniej zmierzają z reprezentacją Włoch, a stawką sobotniej konfrontacji (17.00) będzie pierwsze miejsce w grupie. Sporej dawki możemy się spodziewać w najbliższych dniach podczas zmagañ lekkoatletycznych. Największe szanse medalowe w weekend: sobota (sztafeta mieszana 4x400 metrów), niedziela (rzut młotem mężczyzn). Na bieżąco o ważnych wydarzeniach z igrzysk na www.glos.live. (jb)

Na podbój Paryża!

Torby pełne marzeń olimpijskich czekają na sobotni wylot do Paryża. Marek Grycz, wychowanek klubu SC Bystrzyca, w przyszłym tygodniu powalczy o medal igrzysk olimpijskich w Paryżu w pięcioboju nowoczesnym. – Czekałem na ten moment od dwudziestu lat – zdradził Grycz w rozmowie z „Głosem”.

Janusz Bittmar

W naszej redakcji zawodnik zapoznał też w oficjalnych strojach przygotowanych dla reprezentacji RC przez projektanta Jana Černego. – Otrzymaliśmy wszyscy po jednym zestawie, to będzie fajna pamiątka z igrzysk – stwierdził. Dla Grycza, a także jego wiernych fanów z Zaolzia, najlepszą pamiątką przywiezioną z Paryża byłby – wiadomo – medal igrzysk.

Marzenia są po to, żeby je realizować. Twoje marzenie o starcie w igrzyskach olimpijskich spełniło się właśnie teraz, kiedy masz 26 lat. Jesteś, można powiedzieć, w idealnym sportowym wieku...

– Czekałem na ten moment od dwudziestu lat. Tyle dokładnie lat uprawiam pięciobój nowoczesny. Byłoby jednak lekką przesadą twierdzić, że już będąc dzieckiem wyobrażałem sobie siebie startującego na igrzyskach. Ta wizja rosła we mnie stopniowo, wraz z kolejnymi sukcesami w karierze. Zresztą jako sześciolatek nie decydowałem jeszcze o swoich losach, to był pomysł mojego taty (Roman Grycz, nauczyciel wychowania fizycznego w PSP w Trzycie – przyp. JB), zapalonego sportowca, a także reszty rodziny, żebym spróbował sił właśnie w pięcioboju nowoczesnym. Otrzymałem propozycję z bystrzyckiego klubu pięcioboju, w którym trenował i do tej pory trenuje Ivo Konvička. Właśnie pan Ivo od trzynastu lat jest moim głównym doradcą, trenerem koordynującym mój całoroczny plan treningowy i startowy na poszczególnych zawodach. Zawdzięczam mu bardzo wiele.

Niewiele osób pewnie wie, że w bystrzyckim klubie swego czasu trenował też Tomáš Klus, znany szerzej publiczności jako wokalista i kompozytor muzyki z pogranicza neo-folku, a także aktor. Czy miałeś okazję rywalizować z nim w zawodach?

– Nasze drogi sportowe się nie zetknęły. Kiedy trafiłem do Bystrzycy, to Tomáš akurat przechodził do Dukli Praga. I w Pradze potem zorientował się, że jednak lepiej wychodzi mu śpiew i kariera piosenkarza, niż sportowca.

W twoim przypadku było odwrotnie. Leszek Kalina, nauczyciel wychowania muzycznego w Polskim Gimnazjum w Czeskim Cieszynie, podobno zdecydowanie odradzał ci śpiew w szkolnym chórze. Czyli można pokusić się o stwierdzenie,

• Marek Grycz w oficjalnej koszulce reprezentacji RC. Fot. NORBERT DĄBKOWSKI

a punkty wywalczone w tym sektorze mogą mieć kluczowe znaczenie w kolejnych dniach rywalizacji. W piątek odbędą się półfinały, w sobotę finał. Moim planem minimum jest awans do sobotniej części rywalizacji, która wyłoni medalistów igrzysk.

Znacie się wszyscy na wylot ze startów w Pucharze Świata. Czy to ma dla ciebie jakieś znaczenie? W jakiej konkurencji pięcioboju czujesz się najmocniejszy?

– Muszę być mocny we wszystkich pięciu konkurencjach. Na starcie trzeba dobrze spaść się w szermierce, którą zresztą lubię. Myślę, że jestem dobrze przygotowany kondycyjnie do rywalizacji w sektorze pływackim, a także do biegu. Z konkurencji technicznych obawiam się lekko parkuru, bo nigdy nie wiadomo, jakie-

go konia otrzyma się do rywalizacji drogą losowaną. W strzelaniu też czuję się pewnie, a więc mam nadzieję, że w Paryżu będzie dobrze. Paradoksalnie na igrzyskach będzie mniejsza konkurencja, niż w Pucharze Świata, bo obowiązują kwoty zawodników dla poszczególnych reprezentacji. To też szansa dla mnie na wywalczenie dobrego wyniku. Trzymajcie zatem kciuki, postaram się dać z siebie wszystko!

W którym momencie kariery powiedziałeś sobie, że warto pchać ten wózek coraz mocniej pod górę i co za tym idzie – rezygnować z wolnego czasu na rzecz poważnej kariery sportowej?

– Uwierzyłem w siebie mocno w kategoriach młodzieżowych. Kiedy miałem 15 lat, pojawiły się pierwsze konkretne sukcesy na krajowej arenie, a potem pierwsze dobre wyniki na arenie międzynarodowej. W 2013 roku zdobyłem srebro podczas młodzieżowych mistrzostw Europy w Mińsku. To był przełom w mojej karierze, bo właśnie wtedy zdałem sobie sprawę z tego, że mogę się miewać z najlepszymi zawodnikami i stać mnie na zdobywanie medali na dużych imprezach.

Pięciobój nowoczesny na igrzyskach w Paryżu rusza w czwartek 8 sierpnia i potrwa do niedzieli. Jaki jest dokładny rozkład jazdy?

– Zaczynamy w czwartek od szermierki. Tam wiele może się zdarzyć,

pre-teksty i kon-teksty /328/

Krzysztof Łęcki

Szaleństwa polityki

W orwellowskim roku 1984 znana amerykańska pisarka historyczna, laureatka nagrody Pulitzera Barbara Tuchman wydała książkę zatytułowaną The March of Folly (polskie wydanie pod tytułem „Szaleństwo władzy. Od Troi do Wietnamu”, Katowice 1992). „Szaleństwa władzy” nie kończą się oczywiście w momencie końca – tak ciągle przeżywaną przez amerykańską popkulturę – lokalnej wręcz wojenki Amerykanów w Azji. Szaleństwo władzy... Tuchman wnikliwie – w „Sierpniowych salwach” – pokazała obłęd roku 1914, roku w którym ostatecznie kończy się wielkość Starej Europy. I co z tego, że w szaleństwie tym była metoda, skoro dała tak obłąkane rezultaty. Tuchman nie pokazała – bo też pokazać nikt nie byłby w stanie – wszystkich oblicz szaleństwa władzy. Historia to ich niewyczerpany rezerwu. Ojciec współczesnej historiografii Tukidydes swój opis wojny peloponeskiej zaczyna od deklaracji, że wystarczy mu, żeby uznali je „za pozytywne ci, którzy będą chcieli poznać dokładnie przeszłość i wyrobić sobie sąd o takich samych lub podobnych wydarzeniach, jakie zgodnie ze zwykłą kolejną spraw ludzkich mogą zająć w przyszłości”. Barbara Tuchman wspomina w swym eseju o szaleństwie, zakończonym beprzypadną klęską Aten, epizodzie wojny peloponeskiej jakim była tzw. wyprawa sy-cylijska (415-413 przed Chrystusem).

I nie tylko historia, ale także literatura i sztuka umożliwiają spojrzenie na szaleństwo władzy, widziane z tej perspektywy jak w soczewce. To literatura i sztuka oferują nam wszak

wielkie metafory, zwierciadła, w których przejrzeć się może – jeśli tylko zechce zobaczyć się we właściwych proporcjach – współczesność. Wiele dramatów Williama Szekspira traktuje właśnie o szaleństwie władzy (nie trzeba zamięzać się dziełami Szekspira, wystarczy przeczytać książkę Jana Kotta, „Szekspir współczesny”), ale także literatura znacznie niższej rangi pokazuje dowodnie, że szaleństwo władzy nie jest niczym nadzwyczajnym.

II

Ale szaleństwo polityki nie ogranicza się do sfer rządzących, do obłędu władzy. Także do innych aktorów sceny politycznej, nawet jeśli byli tylko aktorami czy dziennikarzami. Przykład? Wiele lat temu ostatni dzień stycznia zapisał się w historii. I to zarówno w dziejach wojen, jak i może nawet przede wszystkim, w historii mass mediów. Tyle, że w formie nieznaczącego przypisu. Czy słusznie? No właśnie, tak zupełnie *szerze*, 31 styczeń „ofensywa Tet” – mówi to Państwu coś? Mnie trochę tak, bo też moje dzieciństwo toczyło się w cieniu telewizyjnych informacji o przebiegu wojny wietnamskiej. Ale 40 parę lat temu było o ofensywie Tet głośno – cała postępowo ludzkość cieszyła się, że postępowi Wietnamczycy zaatakowali tych niepostępowych. I dali im do wiwatu. No i oczywiście przy okazji oberwał się Amerykanom, amerykańskim imperialistom. Ach, iluż postępowych Amerykanów ucieszyło się, że ich rodacy w dalekiej Azji zostali upokorzeni, cieszyli się gwiazdy Hollywood, cieszyli znani pisarze, radowali się ludzie mediów. Trochę w reakcjach postępowych Amerykanów było oikofobii, czyli patologicznej nienawiści do swego własnego domu, trochę zawsze podnoszącego samooceń wyobrażenia, że kibicuje

Fot. ABC

się Dawidowi w walce z Goliatem, ale najwięcej z pewnością było satysfakcji, że siły postępu zatriumfowały. Co stało się 31 stycznia 1968 roku? Otóż Vietcong, czyli wietnamska komunistyczna partyzantka, zaatakowała sto miast na terenie południowego Wietnamu. Data 31 stycznia jest ważna, bo atak komunistycznej partyzantki złamał niepisane porozumienie, zgodnie z którym nie prowadzono walk w okresie najważniejszego dla Wietnamczyków święta Tet, czyli buddyjskiego Nowego Roku. Ofensywa komunistów z lasu była spektakularna, wdarli się między innymi do budynków amerykańskiej ambasady i na parę godzin zajęli część jej pomieszczeń. Co, co widzieli telewidzowie – walki Marines z partyzantami na terenie ambasady USA – zdawało się mieć znaczenie symboliczne, szala wojny wietnamskiej wydawało się przechylać się ostatecznie na stronę sił społecznego postępu, a USA doznały upokarzającej klęski. W rzeczywistości, kiedy tylko minął szok wywołany zaskoczeniem, jakie wywołało naruszenie zwyczajowego pokoju zacho-

wywanego w czas religijnego święta, nastąpił miazdzący amerykański kontratak. I tyle przypomnienia z dziejów wojny wietnamskiej.

III

Teraz o historii mediów. Otóż w amerykańskich i, szerzej, zachodnich mediach, ofensywa „Tet” zakończyła się zupełnie inaczej niż w rzeczywistości, nie było mowy o obiektywizmie, zniekształcano fakty, zmieniając ich sens o 180 stopni, w mediach triumfatorami byli wo-jownicy Vietkongu. Kiedy zaś jeden z bardziej rzetelnych dziennikarzy zaproponował szefowi NBC dokument filmowy pokazujący, jak było naprawdę, spotkał się z odpowiedzią, która mam nadzieję, że dalej wydaje się kuriozalna. Ówczesny szef NBC, Frank Fern powiedział mianowicie: „Już za późno na takie rzeczy. Ofensywa Tet utrwałała się w świadomości publicznej jako klęska Ameryki, a więc była klęską”. I tak już miało pozostać. Dla wielu ludzi ofensywa Tet i wtedy i dzisiaj pozostaje wielkim zwycięstwem wietnamskiej ko-

munistycznej partyzantki. Ale to nie koniec kłamstwa. Niedługo później odkryto groby tysięcy Wietnamczyków pomordowanych w czasie ofensywy Tet przez siły ich postępowych rodaków, pomordowanych, podkreślałam – nie idzie o zabitych w walce, ale o pomordowanych ze skrupowanymi rękami. Niemiecki lewicowy miesieźnik „Konkret” wydrukował szkic, w którym autor tłumaczy subtelna różnicę pomiędzy morderstwem, które jest niesłuszne, a służną egzekucją polityczną. Komuniści wietnamscy w czasie ofensywy Tet, ale także wcześniej i później nikogo nie mordowali, wykonywali słuszne egzekucje polityczne. A morderstwo? Znana terrorystka Ulrike Meinhof uzasadniała w tamtych czasach na łamach „Konkretu”, że np. prowadzenie praktyki lekarskiej jest formą morderstwa, jeśli lekarz nie posiada prawidłowej świadomości społecznej. Jeśli Państwo wydaje się niekiedy, że świat zwariował, to zauważcie, że nie zwariował ani dzisiaj, ani wczoraj, wariuje co jakiś czas. ▲

Znajdź nas na YouTube

Znajdź nas na Facebooku

REKLAMA

www.ajesucho.cz
e-mail: ajesucho@seznam.cz
TECHNICZNE OSUSZANIE
WYNAJEM OSUSZACZY
OSUSZANIE PO ZALANIU
tel. +420 608 772 213

GE-080

www.glos.live

Znajdź nas na X-ie

Smaczny Catering
na imieniny, urodziny, jubileusze i spotkania rodzinne

www.cateringcieszyn.pl +48 537 357 077

GE-087

Szansa na sukces. Opole 2024. Bohdan Lazuka

Sobota 3 sierpnia, godz. 18.10

PIĄTEK 2 SIERPNIA

6.00 Dziennik regionów **6.30** Zakochaj się w Polsce. Zagórzeńskie Dziedziny **7.00** Makłowicz w podróży. Austria **7.30** Pytanie na śniadanie **11.10** Studio Lwów **11.30** Trzecia połowa (s.) **12.00** Gość poranka **12.20** 61. KFPP w Opolu **12.50** Za marzenia (s.) **13.40** Za marzenia (s.) **14.35** Polonia 24 **15.15** Bajki naszych rodziców. Kolorowy świat Pacyka **15.30** Warszawiaci śpiewają (nie)zakazane piosenki **17.00** Dziennik regionów **17.10** Polska z Miodkiem. Oświęcim **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Leśniczówka (s.) **18.20** Zakochaj się w Polsce. Kostrzyn (mag.) **18.50** Halo, tu Paryż (9) **19.10** Olą Polonia **19.30** Wędrowiec polski. Lemkowszczyzna **20.00** Dziennik regionów **20.25** Przysiań (s.) **21.15** Na sygnale (s.) **22.10** Czerdziestolatek (s.) **23.10** Dziennik regionów.

SOBOTA 3 SIERPNIA

6.00 Dziennik regionów **6.30** Balans bieli **7.00** Operacja zdrowie. Stomatologia zachowawcza **7.30** Pytanie na śniadanie **11.20** Fajna Polska. Szlak Wielkich Jezior Mazurskich **11.50** Podróż za jeden uśmiech (s.) **12.55** Wędrowiec polski. Biecz **13.30** Przysiań (s.) **14.25** Forum **15.25** Okrasa łamie przepisy. Miód pachnący lasem **16.00** Kulturalni PL **17.00** Dziennik regionów **17.20** Za marzenia 2 (s.) **18.10** Szansa na sukces. Opole 2024. Bohdan Lazuka **19.05** Halo, tu Paryż **19.30** Dziennik regionów **19.45** Tylko hity! Opole 2012. Najlepsze z najlepszych **20.00** Lato z Radiem i Telewizją Polską **22.00** Czas honoru. Powstanie **23.00** World News Flash **23.25** Polacy to wiedzą! (teleturniej).

NIEDZIELA 4 SIERPNIA

6.00 Dziennik regionów **6.35** Ranczo. **7.30** Pytanie na śniadanie **11.55** Między ziemią a niebem **12.00** Anioł Pański **12.50** Słowo na niedzielę. Czy umiesz widzieć znak? **13.00** Transmisja mszy świętej z bazyliki katedralnej Wniebowzięcia NMP we Włocławku **14.15** Piłka nożna. Betlic 1. Liga **17.00** Dziennik regionów **17.20** Za marzenia 2 (s.) **18.10** Jak nas widzą... **18.40** Ranczo (s.) **19.30** Wędrowiec polski. Biecz **20.00** Dziennik regionów **20.15** Komisarz Alex 20 (s.) **21.05** Kamienie na szaniec (dramat wojenny) **23.00** Halo, tu Paryż (11) **23.10** Tour de Pologne - kroniki **23.15** „Twarze w lustrach”.

PONIEDZIAŁEK 5 SIERPNIA

6.00 Dziennik regionów **6.30** Serce pełne miłości **6.50** Polacy świata. Antoni Durski **7.00** Przystanek slow food **7.30** Pytanie na śniadanie **11.10** Olą Polonia **11.30** Rodzinka.pl (s.) **12.00** Gość poranka **12.50** Wszystko po krakowsku. Krakowscy artyści dla Krakowa **12.50** Komisarz Alex 20 (s.) **13.40** Czas honoru. Powstanie **14.35** Kulturalni PL **15.35** Przyjaciele. Niebieska ramoneska **15.45** Ale talent. Kolorowe łódki **16.00** Przygody pana Michała **16.30** Rodzinka.pl (s.) **17.00** Dziennik regionów **17.10** Polska z Miodkiem. Płock, Pułtusk, Płońsk **17.20** Gra słów. Krzyżówka (teleturniej) **17.50** Leśniczówka (s.) **18.20** Słownik polsko@polski (talk-show prof. Jana Miodka) **18.50** Halo, tu Paryż **19.00**

Stacja innowacja **19.20** Polacy światu. Antoni Durski **19.30** Wędrowiec polski. Podlasie **20.00** Dziennik regionów **20.25** Łalka (s.) **21.55** 61. KFPP w Opolu **22.25** Kiedyś to było... **23.10** Dziennik regionów **23.25** World News **23.50** Tour de Pologne - kroniki.

WTOREK 6 SIERPNIA

6.30 Pożyteczni.pl **7.00** Kuchenne recepty: Ryby i owoce morza **7.30** Pytanie na śniadanie - pobudka **11.10** Stacja innowacja **11.30** Rodzinka.pl: O jeden promil za daleko **12.00** Gość poranka **12.20** To jest grane **12.50** Łalka: Wiekiskie rozrywki **14.20** Łaskowik & Malicki - niedziela wieczór **15.10** Jak to działa?: Detektywi przeszłości **15.35** Zwierczaki Czytaki: Podziemny plac zabaw **16.00** Przygody pana Michała: Azja, syn Tuhaj-beja **16.30** Rodzinka.pl: O jeden promil za daleko **17.00** Dziennik regionów **17.10** Polska z Miodkiem: Bierutów, Bierutowie **17.20** Gra słów. Krzyżówka **17.50** Leśniczówka **18.20** Akcent wschodni **18.50** Halo, tu Paryż **19.10** Nad Niemnem **19.30** Wędrowiec polski: Wielkopolska. Kobiety **20.00** Dziennik regionów **20.25** Ojciec Mateusz: Rosiczka **21.20** Ojciec Mateusz 26: Na psa urok **22.15** Elektryczne Gitary na dobry wieczór **23.10** Dziennik regionów.

ŚRODA 7 SIERPNIA

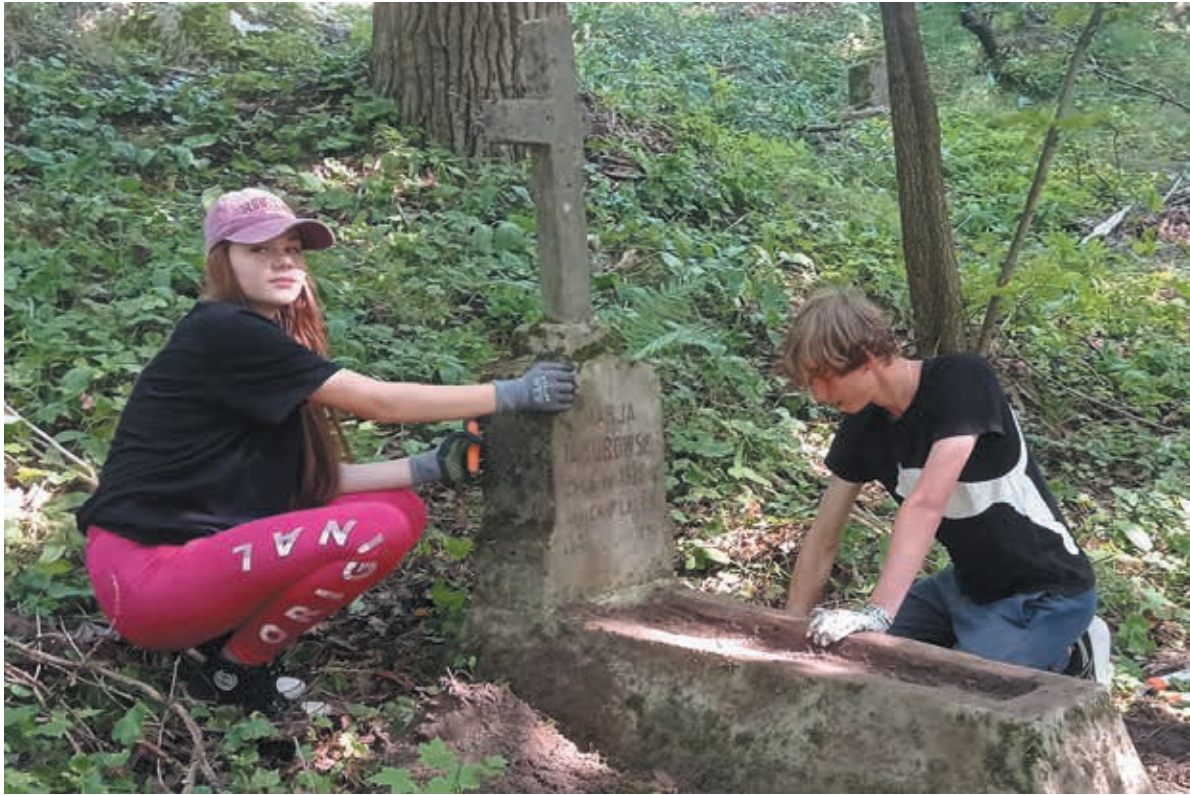
6.30 Jak żyje las: Energia z drewna **7.00** Okrasa łamie przepisy: Miód pachnący lasem **7.30** Pytanie na śniadanie - pobudka **11.10** Gwiazdy opolskich kabaretów: Kabaret Ani Mru-Mru **11.30** Rodzinka.pl: Zachcianki **12.00** Gość poranka **12.20** Gwiazdozbiór TVP Rozrywka: Helena Majdaniec **12.50** Ojciec Mateusz: Rosiczka **13.45** Ojciec Mateusz: Na psa urok **14.35** Lato z Radiem i Telewizją Polską: Racibórz **15.35** Animowanki: Pamiętnik Florki: Klebek **15.45** Go tu-jemy: Zdrowe batoniki z otrebami i orzecham **16.00** Przygody pana Michała: Porwanie NMP we Włocławku **16.30** Zachcianki **17.00** Dziennik regionów **17.10** Polska z Miodkiem: Bochnia i Wieliczka **17.20** Gra słów. Krzyżówka **17.50** Leśniczówka **18.20** Czesław Lang. Doścignąć marzenia **18.50** Halo, tu Paryż **19.10** Magazyn z Wyp **19.30** Wędrowiec polski: Enigma Poznań **20.00** Dziennik regionów **20.25** O mnie się nie martw **22.15** Studio w kontakcie: Polonijne dzieci **23.10** Dziennik regionów.

CZWARTEK 8 SIERPNIA

6.30 Słownik polsko@polski **7.00** Jak to działa?: Detektywi przeszłości **7.30** Pytanie na śniadanie - pobudka **7.55** Pytanie na śniadanie **11.10** Nad Niemnem **11.30** Rodzinka.pl: Pytania egzystencjalne **12.00** Gość poranka **12.20** Kabaretowe Naj: Legenda kabaretu - Hanka Bielicka **12.50** O mnie się nie martw **14.35** Studio w kontakcie: Polonijne dzieci **15.15** Wielcy polscy wynalazcy w II Rzeczypospolitej: Marian Rejewski (1905-1980) **15.35** Bajki naszych rodziców: Miś Uszatek: Letni domek **15.45** Wyprawa profesora Gąbki: Zatrute źródło **16.00** Przygody pana Michała: Smak zemsty **16.30** Rodzinka.pl: Pytania egzystencjalne **17.00** Dziennik regionów **17.10** Polska z Miodkiem: Konin, Lichen, Turek **17.20** Gra słów. Krzyżówka **17.50** Leśniczówka **18.20** Polskie dziedzictwo **18.50** Halo, tu Paryż **19.10** W obiektywie Polonii: Wschód **19.30** Wędrowiec polski: Dolny Śląsk **20.00** Dziennik regionów **20.25** Głina **22.20** Polonia 24 **22.55** Muzeum polsko@polski (talk-show prof. Jana Miodka) **18.50** Halo, tu Paryż **19.00**

Wolontariusze z Bolesławca na wileńskiej Rossie

Od ponad 10 lat wolontariusze z Bolesławca wyjeżdżają na tereny położone za wschodnią granicą Polski w celu ochrony miejsc pochówku Polaków. Porządkowali już cmentarze w Ukrainie, Mołdawii, Rumunii, Kazachstanie. Po raz kolejny przyjechali do Wilna, aby kontynuować prace porządkowe na Nowej Rossie.

● Wolontariusze z Bolesławca podczas prac porządkowych. Fot. ARC

Dруги rok z kolei realizujemy projekt „Wolontariat dla Nowej Rossy”. Jest to projekt dofinansowany przez Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą Polonika. Co roku staram się, żeby członkowie towarzystwa i młodzież z naszych bolesławieckich szkół uczestniczyła w projektach wolontariatu. Taki projekt uczy, nadaje różnorodne kompetencje, młodzież uczy się pracy, ale również współdziałania w grupie. Poznajemy polską historię w miejscach, gdzie mieszkali nasi przodkowie. Niektórzy mówią, że czują się, jak gdyby byli cały czas w Polsce, a nie za granicą, tym bardziej, że wiele osób mówi tu po polsku. Trzeba przyjeżdżać, żeby wspomóc społeczność Wilna, żeby cmentarz pokazał swą świętność, ile tutaj spocząło Polaków — mówi w rozmowie z „Kurierem Wileńskim” Barbara Smoleńska, prezes bolesławieckiego oddziału Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich.

Zaznacza, że każdego roku przygotowany jest plan obszaru, który muszą oczyścić. — Mamy też zinnwentaryzować konkretne nagrobki. Młodzież spisuje inskrypcje, robi zdjęcia nagrobków, kartę inwentaryzacyjną, którą przy sprawozdaniu wysyłamy do Instytutu Polonika. Instytut prowadzi bazę nagrobków na Rossie, ale zdarza się, że któregoś nagrobka w tej bazie nie ma — wyjaśnia nasza rozmówczyni.

Mieszkańcy Bolesławca pracowali na Nowej Rossie w dniach 15–21 lipca. W tym roku przyjechało 17 osób: młodzież z Zespołu Szkół Mechanicznych i Zespołu Szkół Budowlanych oraz członkowie Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich Oddział w Bolesławcu. Niektórzy są na Litwie po raz pierwszy. Podczas swej działalności wolontariusze oraz członkowie towarzystwa jeździli głównie na Ukrainę.

— Jak się rozpoczęła wojna, zaczęłam szukać innych kierunków. Byliśmy już w Mołdawii, gdzie porządkowaliśmy polskie cmentarze i w Kazachstanie. Pomyślałam też o Wilnie. Tak właśnie nawiązała się współpraca ze Społecznym Komitetem Opieki nad Starą Rossą. Od razu wiedziałam, że ta współpraca będzie dobrze nam się układała. Gdy napiśalam sms-a do pana Darka Żybor-ta, od razu otrzymałam odpowiedź. Pomagaliśmy członkom komitetu porządkować również Starą Rossę. W ubiegłym roku, żeby wspomóc pracy naszych wileńskich kolegów, przywieźliśmy narzędzia, piłę spalinową, wszystko to zostawiliśmy, żeby mieli czym pracować. Dzielimy się także informacjami, które udostępniamy za pośrednictwem swoich stron internetowych; raport-że o naszej współpracy czasami pojawiają się w lokalnej Telewizji Bolesławiec — kontnuuje prezes

„Kurier Wileński”/LITWA

INFORMATOR

Ruszyło głosowanie na Siostrę Publiczności

Chorzy wiedzą doskonale, że empatia i uśmiech pielęgniarki potrafią czynić cuda. W takich sytuacjach słowo „dziękuję” to stanowczo za mało. Ogłoszona przez województwo ankieta Siostra Morawsko-Śląska 2024 jest szansą na wyrażenie dodatkowej wdzięczności jednemu z piętnastu finalistów nominowanych przez fachowców z branży. Od wczoraj do 25 bm. publiczność może głosować na najlepszą z najlepszych.

Siostra Publiczności jest kategorią ankiety, o której wyniku

decydują pacjenci, ale też krewni, znajomi oraz koledzy z pracy. Swoją faworytkę lub faworyta – bo w finale znalazł się również jeden mężczyzna pracujący w tym zawodzie – można wspierać codziennie aż pięcioma głosami. Zdaniem wschettmana morawsko-śląskiego ds. służby zdrowia Martina Gebauera, oni na to w pełni zasługują. – Nasze pielęgniarki są prawdziwymi bohaterkami, które przynoszą codziennie pacjentom ulgę i nadzieję. Każdy z finalistów tej ankiety jest ucieleśnieniem tych wartości. Dziękuję im za ich nieustraszoną pracę i życzę powodzenia w konkursie – powiedział.

Każdy, kto włączy się do głosowania, automatycznie bierze udział w konkursie o nagrody rzeczowe oraz dwa bilety na wieczór galowy Siostra Morawsko-Śląska 2024, który odbędzie się 13 września br. w auli Wyższej Szkoły Górniczej Uniwersytetu Technicznego w Ostrawie.

Organizatorem ankiety jest od lat województwo morawko-śląskie, a tegoroczna edycja odbywa się tradycyjnie pod patronatem ministra zdrowia, hetmana województwa morawsko-śląskiego oraz przy fachowym wsparciu prezydentki Czeskiego Stowarzyszenia Pielęgniarek. (sch)

● Siostrą Publicznością ubiegłorocznej edycji została Nikol Proškova. Fot. www.sestra.msk.cz

CO NA ANTENIE

POLSKIE WIADOMOŚCI: ĆT1 SM, niedziela, wiadomości regionalne od godz. 6.00; powtórka na antenie ĆT2, niedziela od godz. 19.30. **POLSKIE AUDYCJE:** po-pt: godz. 19.05 Ostrawa 107,3 MHz i Trzynieć 105,3 MHz. **RADIO KATOWICE:** „U Polaków za Olzą” – niedz. godz. 13.05 na 103 FM. Archiwum audycji: radio.katowice.pl/Zaolzie.

CO W TERENIE

WĘDRYNIA – Klub Seniora MK PZKO serdecznie zaprasza członków na spotkanie, które odbędzie się we wtorek 6. 8. 2024 r. o godz. 15.00 w „Czytelni”. **PTTS „BESKID ŚLĄSKI”** – zaprasza 3. 8. na turystyczne szlaki po Beskidach w ramach rajdu „O kypce Macieja”. Przygotowaliśmy trasę piesze, rowerowe, dla seniorów 75+; Nawskie, dworzec kolejowy, 6.45-10.00, trasy piesze; Czeszryn, Most Sportowy przy Parku Sikory, 10-00, trasa rowerowa. Więcej informacji na www.ptts-beskid-slaski.cz.

▲ Zaprasza na wycieczkę 6. 8. z Kysuckiego Nowego Mesta do widokowej Tabor z zejściem do Zakopcia (około 16km). Dojazd do Kysuckiego Nowego Mesta: Pociągami pośpiesznym „Kysučan” do Čadcy; z Karwiny 6.11, Cz. Cieszyńska 6.26, Trzyńca 6.31, Nawisia 6.41 (kupujemy bilet „MPS – mały pohraničný styk”). Tam przesiadka do pociągu kierunku Żyliny 7.04. Prowadzi Marian Sodzawicz 736 149 297. ▲ zaprasza na wycieczkę 10. 8. z Ošćadnicy do Čadcy (trasa długości 15,5 km). Dojazd do Ošćadnicy: Pociągami pośpiesznym „Kysučan” z Karwiny 6.11, Cz. Cieszyńska 6.26, Trzyńca 6.31, Nawisia 6.41 do Čadcy (kupujemy bilet MPS – „mały pohraničný styk”). Tam przesiadka do pociągu kierunku Żyliny 7.04. Prowadzi Wanda Farnik 777 746 320.

WYSTAWY

CZ. CIESZYN, KONGRES POLAKÓW, ul. Grabińska: do 20. 8. wystawa pt. „I wojna światowa w pamięci pokoleń”. Czynną: wt-pt: w godzinach 8.00-15.00. **CZ. CIESZYN, ZARZĄD GŁÓWNY PZKO, ul. Strzelnicza 28, galeria w holu na parterze:** 3. wystawy z cyklu „Potomkowie Piastów cieszyńskich”: „Zofia Chotek, księżna Hohenberg”, „Franciszek Ferdynand d’Este”, „Dzieci Franciszka Ferdynanda i Zofii Chotek. Pierwsze sieroty I wojny światowej”. Czynną w godzinach otwarcia budynku. ▲ wystawy „Z historii polskiej szkoły w Piosku”, i „Z historii polskiej szkoły na Bąginu”. Czynną w godzinach otwarcia budynku. **GALERIA MIASTA TRZYŃCA, Dom Kultury „Trisla”:** do 30. 8. wystawa pt. „Garden of Internalized Gaze”. Czynną: po-pt w godz. 8.00-16.00. **HAWIERZÓW, Muzeum Górnicze, ekspozycja „Historia pisana węglem”, ul. Pavlovova 583/2:** do 30. 8. wystawa fotografii Romana Dzika pt. „Polska Sahara”. Czynną: po i cz: w godz. 9.00-18.00, wt i pt: w godz. 9.00-15.00. **JABŁONKÓW, MUZEUM TROJMEZI, plk. Velebnovského 150:** do 10. 11. wystawa pt. „Stuletnie sanatorium chorób płuc w Jabłonkowie”. Czynną: wt-pt: w godz. 8.00-16.00, so i nie: w godz. 9.00-17.00. **KARWINA, Biblioteka Regionalna** – zaprasza na wystawę pracowni grafiki warsztatowej Młodzieżowego Domu Kultury w Stargardzie pt. „Przestrzeń rozwo-

ju – Ryszard Bałoni i uczniowie”. Werisa 1. 8. o godz. 16.30. Wystawa czynna do 30. 8. **MUZEUM TEŚIŃSKA, ul. Główna 115/15, Cz. Cieszyn:** do 27. 10. wystawa pt. „Pędzlem, ołówkiem, długopisem”. Czynną wt-nie: w godz. 9.00-17.00. **TRZYNIEC, MUZEUM HUTY TRZYNIECKIEJ I MIASTA TRZYŃCA, Sala Wystaw, ul. Frýdecká 387:** do 30. 8. wystawa międzynarodowa pt. „Symposium wzbogaciło Trzynieć I i II”. Czynną: wt-pt: w godz. 9.00-17.00, nie: w godz. 13.00-17.00. ▲ do 15. 11. wystawa pt. „Skarby i ciekawostki z magazynu”. Czynną: wt-pt: w godz. 9.00-17.00, nie: w godz. 13.00-17.00. ▲ do 30. 9. wystawa fotografii Pavla Zubka pt. „Werk w zmianach czasu”. Czynną: wt-pt: w godz. 9.00-17.00, nie: w godz. 13.00-17.00. ▲ do 20. 10. wystawa pt. „Białe złoto – krucha porcelana”. Czynną: wt-pt: w godz. 9.00-17.00, nie: w godz. 13.00-17.00.

CO ZA OLZĄ

COK „Dom Narodowy”, Centrum Folkloru Śląska Cieszyńskiego: do 30. 9. wystawa pt. „Cieszyńskie piękno – Hoczki”. Czynną: po-pt: w godz. 10.00-16.00. **KSIĄŻNICA CIESZYŃSKA, ul. Mennicza 46, Cieszyn:** do 30. 8. wystawa pt. „Nasz drogi i święty skarb. 30-lecie Książnicy Cieszyńskiej”. Czynną wt-pt: w godz. 8.00-18.00, so: w godz. 9.00-15.00. **MUZEUM DRUKARSTWA, Przystanek „Grafika”, ul. Głęboka 50, Cieszyn:** do 31. 8. wystawa pt. „Secesyjna przygoda z

ŻYCZENIA

Dnia 6. 8. obchodzi swe 95. urodziny

pani HELENA DUDKOWA
z Mostów koło Czeskiego Cieszyna

Z serca jej życzymy zdrowia oraz nieograniczonej opieki Boskiej i Błogosławieństwa Bożego. Mamu, Babciu, Prababciu dziękujemy Ci za Twe dobre serce, łaskawy uśmiech i zawsze otwarte drzwi do Twojego domu.

RK-056

WSPOMNIENIA

Kto kochał – nie zapomni, kto znał – niechaj wspomni.

Dnia 3 sierpnia minie 8. bolesna rocznica śmierci naszej Kochanej Mamusi, Babci, Prababci

śp. OLGI BUŁAWOWEJ
z Suchej Górnej

zaś 28 kwietnia minęło 16 lat od zgonu Jej Meża

śp. ERWINA
Z miłością i szacunkiem wspominają syn, córka z rodziną oraz najbliżsi.

CŁ-368

Można odejść na zawsze, by stale być blisko...

Dnia 27. 7. minęła 7. rocznica, kiedy zmarł nasz kochany

śp. WŁADYSŁAW KISZA
z Ropicy

Dnia 31. 7. minęła 29. rocznica śmierci jego szwagra

śp. JANA MISIORZA
z Ropicy

Z miłością i szacunkiem wspominają najbliżsi.

CŁ-376

PIĄTEK 2 SIERPNIA

TVP 1
7.00 Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.30** Życiowe wybory. Alternatywa **8.00** Wydział kryminalny Kitzbühel (s.) **8.55** Ranczo 2 (s.) **10.05** Komisarz Alex 6 (s.) **11.00** Ojciec Mateusz 4 (s.) **11.45** Halo, tu Paryż **12.00** Letnie Igrzyska Olimpijskie Paryż 2024 **17.00** Telexpress **17.20** Jaka to melodia? (teleturniej) **18.00** Dziewczyny ze Lwowa 2 (s.) **19.00** Jeden z dziesięciu (teleturniej) **19.30** Program informacyjny, pogoda, sport **20.20** Tour de Pologne - kroniki **20.25** Letnie Igrzyska Olimpijskie Paryż 2024 **23.25** Wyspa cieni (thriller Kanada/USA).
TVP 2
6.25 Anna Dymna - spotkajmy się. Wioletta Józwiak **6.55** Rodzinka.pl (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.15** Operacja zdrowie **11.50** Barwy szczęścia (s.) **12.30** Kolo fortuny (teleturniej) **13.10** Akacjaowa 38 (s.) **13.55** Va banque (teleturniej) **14.25** Na sygnale (s.) **15.00** La Promesa- pałac tajemnic (s.) **15.50** Kolo fortuny (teleturniej) **16.25** Familiada (teleturniej) **16.55** Letnie Igrzyska Olimpijskie Paryż 2024

20.40 Postaw na milion (teleturniej)
Teleturniej dla widzów o stalowych nerwach. Milion złotych w gotówce, dwóch uczestników i tylko 8 pytań do końca gry - zadanie wydaje się proste, ale czy gracze będą w stanie zachować zimną krew i ocalić milion? Już kolejny sezon w Telewizji Polskiej będzie można oglądać światowy hit firmy Endemol, produkowany w kilkunastu krajach, emocjonujący teleturniej „Postaw na milion”. Dwóch dobrze znających się uczestników, rodzina, przyjaciele, partnerzy lub znajomi z pracy stają do gry jako drużyna. Zanim usłyszą pierwsze pytanie, dostaną milion złotych w gotówce. Czy będą umieli go zatrzymać?

21.35 Lato z Radiem i Telewizją Polską **22.30** Panorama **23.10** Kino reklas. Dzika lokatorka (komedia USA).
TVN
5.45 Ukryta prawda **6.40** Kuchenne rewolucje. Ostrów Wielkopolski **7.35** SOS. Ekipy w akcji (s.) **8.35** W-11 - Wydział Śledczy (s.) **10.05** Pokonaj mnie, jeśli potrafisz (reality show) **11.10** Kuchenne rewolucje. Ujsoły **12.15** Ukryta prawda **14.20** Szpital (s.) **15.20** Doradca smaku. Mus czekoladowy z malinami rumowymi **15.25** Kuchenne rewolucje. Ludwina **16.35** Ukryta prawda **17.40** Detektywi (s.) **19.00** Fakty 19.35 Uwaga! **19.55** Doradca smaku. Comber jagnięcy z czerwona kapusta **20.00** Wojna światów (thriller USA) **22.25** Władza absolutna (film USA).
POLSAT
6.00 Nowy dzień z Polsat News **8.30** Malanowski i partnerzy (s.) **9.30** Sekrety rodziny **10.30** Dlaczego (s.) **11.30** Gliniarze (s.) **13.35** Trudne sprawy **14.40** Dlaczego ja? **15.50** Wydarzenia **16.25** Interwencja (mag.) **16.35** Gliniarze (s.) **17.35** Sekrety rodziny

18.50 Wydarzenia, sport, pogoda **20.00** Serce nie służy (komedia polska). **22.05** Bumblebee (film SF Chin/USA).
TVC 1
6.00 Klejnoty naszego krajobrazu **6.25** Podróż po wschodniej Anglii **6.59** Studio 6 **9.00** Magnum (s.) **9.50** Piosenki z bali i karnawałów **10.05** Niezwykłe losy **11.00** Obiektyw **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomości **12.30** Zapachy cypryjskiej kuchni z Mirosławem Donutilem **12.55** To była Maneż **13.50** Chwila dla piosenki **14.00** Slovacko się nie sądzi (s.) **15.30** Winnetou III (film)

17.00 Podróż po hawajskim O'ahu
Z Jiřim Bartošką i Mirosławem Donutilem wyrusz w podróż przez najbardziej zaludnioną wyspę Hawajów. Do historycznych skarbów i nowoczesnego oblicza słonecznego Honolulu, do niezapomnianego Pearl Harbor, do lasu tropikalnego i na najlepsze fale surfingowe na świecie.

17.30 AZ kwiz **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie jest mój dom? **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.15** Doktor Martin (s.) **21.10** Wszystko-party **22.05** Hercule Poirot (s.) **23.35** Kamera na szlaku **0.05** Obiektyw **0.35** AZ kwiz.
TVC 2
6.00 Szalony świat zimnej wojny **6.50** Sprawozdanie z Wielkiej Wojny **7.35** Nieznany Madagaskar **8.25** Kalahari - prawo pustyni **9.20** Bedeker **9.50** Chiny na języku **10.40** Bitwy o Europę **11.35** Berlin lat trzydziestych w opisie dyplomatów **12.30** Legia 100 **13.25** Przygody nauki i techniki **13.55** Napoleon, los i śmierć **14.50** Cudowne źródelka **15.10** Operacja Barbarossa **16.00** Niesamowita Tajlandia **16.55** GEN **17.10** Věra **68** 18.55 Bedeker **19.10** Żyjesz tylko dwa razy **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Gorączka (film) **22.50** Porachunki (film) **0.35** Triumf ducha (film).

PRIMA
5.55 Śniadanie **8.25** Ogólniak z o.o. (s.) **9.45** Spece (s.) **10.55** Detektyw Monk (s.) **12.00** Południowe wiadomości, sport, pogoda **12.25** Przychodnia w różanym ogrodzie (s.) **13.40** CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas (s.) **15.35** Zamienimy się znanymi **16.57** Popołudniowe wiadomości **17.50** Pościg **18.55** Gospoda (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Baboŕsky (film) **23.15** Li-berator (film) **1.25** CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas (s.).

PRIMA
6.00 Nowy dzień **7.05** M.A.S.H. (s.) **9.10** Winogrodnicy (s.) **10.30** Policja Hamburg (s.) **12.30** Podkomisarz Brenda Johnson (s.) **13.25** Komisarz Rex (s.) **14.25** Policja w akcji **15.30** Tak jest, szefie! **16.40** Incognito **17.55** Nakryto do stołu! **18.55** Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Kto się pyta? **21.25** Kochamy Czechy **23.15** Tak jest, szefie! **0.25** Policja w akcji.

SOBOTA 3 SIERPNIA

TVP 1
6.25 Awantura o Basię **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.40** Rok w ogrodzie extra **8.05** Halo, tu Paryż **8.25** Letnie Igrzyska Olimpijskie Paryż 2024 **16.30** Telexpress **16.50** Letnie Igrzyska Olimpijskie Paryż 2024 **19.30** Program informacyjny, pogoda, sport **20.15** Tour de Pologne - kroniki **20.25** Letnie Igrzyska Olimpijskie Paryż 2024 **23.25** Memento (thriller USA).
TVP 2
6.00 Barwy szczęścia (s.) **6.35** M jak miłość (s.) **7.30** Pytanie na śniadanie **11.25** To jest grane

12.05 Najważniejszy mecz (film)
Na jednej z wysp archipelagu Vestmannaeyjar na Atlantyku, kilka kilometrów na południe od Islandii, co roku odbywa się wielkie wydarzenie sportowe. Wszyscy żyją wtedy emocjami związanymi z największym turniejem piłkarskim dla dzieci. W tym roku w rozgrywkach o mistrzowski puchar bierze również udział dziesięcioletni Jon wraz ze swoją drużyną. To będzie wyjątkowe spotkanie na boisku i prawdziwa szkoła życia. Dziesięcioletkowi przyjdzie stawić czoło całkiem nowym wyzwaniom. Będzie musiał szybciej niż kiedykolwiek pypuszczać stać się bardziej odpowiedzialnym, także za innych...

14.00 Familiada (teleturniej) **14.40** Letnie Igrzyska Olimpijskie Paryż 2024 **16.45** Na dobre i na złe (s.) **17.40** Program publicystyczny **18.05** Słowo na niedzielę **18.15** Va banque (teleturniej) **18.45** Akacjaowa 38 (s.) **20.00** Lato z Radiem i Telewizją Polską **22.05** Panorama **22.45** Wszystko albo nic (komedia romantyczna).

TVN
6.10 New Looney Tunes 3 **6.55** Ugotowani w parach (reality show) **7.50** Kuchenne rewolucje **8.45** Dzień dobry wakacje (mag.) **11.30** Na Wspólnej (s.) **12.00** Na Wspólnej (s.) **13.25** Weekendowa metamorfoza 6 **14.25** Kobieta na krańcu świata (s.) **15.00** MasterChef Nastolatki **16.30** Ja, ty i on (komedia USA) **18.46** Kronika Paryż 2024 **19.00** Fakty **19.30** Uwaga! **19.55** Doradca smaku. Burger rybny (mag.) **20.00** Walentyny (komedia romantyczna USA) **22.50** Chłopaki też płaczą (komedia USA).

POLSAT
6.00 Nowy dzień z Polsat News **7.55** Smerfy. Poszukiwacze zaginionej wioski (film anim.) **9.55** Ace Ventura. Psi detektywi (komedia USA) **11.40** Gliniarze (s.) **17.50** Chłopaki do wzięcia (s.) **18.50** Wydarzenia, sport, pogoda **20.05** Piraci z Karaibów. Na krańcu świata (film USA) **23.45** Déja vu (thriller USA).

TVC 1
6.00 Pieczenie na niedzielę **6.35** Ludzie z Bombaju **7.05** Cértouska poudučka (bajka) **8.35** Uśmiechy O. Novego **9.15** Slovacko się nie sądzi (s.) **10.20** Walker: Independence (s.) **11.05** Wszystko-party **12.00** Z metropolii, Tydzień w regionach **12.25** Nasze hobby **13.00** Wiadomości **13.05** O wodzie, miłości i szczęściu (bajka)

13.55 Buraceni s Burácem (bajka) **14.35** O Teresce i pani Madam (bajka) **15.20** Domowe wino (film) **16.50** Hercule Poirot (s.) **18.25** Chłopaki w akcji **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Trzy życia (bajka) **21.30** Lista przebojów telewizyjnej rozrywki **22.25** Losy gwiazd **23.20** Komisarz Florence (s.) **0.50** Sprawy detektyw Murdocha (s.).
TVC 2
6.00 Duże samoloty cargo **6.45** Dzika Australia **7.35** Europa z lotu ptaka **8.25** Na rowerze po Czechach **8.35** Piękno bretońskiego wybrzeża **9.30** Na Jedwabnym Szlaku **10.10** Lotnicze katastrofy **10.55** Zaloty w świecie zwierząt **11.50** Odwiedziny u Olgi Sommerovej **12.35** I bóg stworzył kobietę (film) **14.05** Sisi, uciekająca cesarzowa (film) **15.05** Wielka pardubicka 2024 (transmisja) **16.30** Cudowna planeta **17.30** Świat zwierząt **18.25** Tajemnice Venus z Věstonic **19.25** Cudowne źródelka **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Skorumpowani (film) **21.50** Nie do przebaczenia (film) **23.50** Królestwo piratów.

NOVA
6.15 Zig i Sharko (s. anim.) **6.35** Stacykowo (s. anim.) **7.25** Alvin i wiewiórki (s. anim.) **8.15** Sześciu zawsze da sobie radę (bajka) **9.30** Ochotnicza straż pożarna (s.) **10.45** Akademia policjantów III (film) **12.30** Wakacje Jasia Fasoli (film) **14.15** Everest (film) **16.40** DC Liga Super-Pets (film) **18.50** Gospoda (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Bogowie Egiptu (film) **22.50** Na skraju jutra (film) **1.05** Akademia policjanta III (film).

PRIMA
6.10 M.A.S.H. (s.) **8.30** Autosalon. tv **9.35** 7 przypadków Honzy Dédka **10.45** Kto się pyta? **11.50** Kochamy Czechy **13.40** Gliniarz (s.) **14.55** Wycieczka (film) **17.05** Plavecký maršál (film) **18.55** Wiadomości, pogoda **19.55** Showtime **20.15** Gliniarz (s.) **22.40** Nieznośny ciężar wielkiego talentu (film)

0.35 Kill Bill (film)

Panna Młoda (Uma Thurman), nalezająca niegdyś do płatnych zabójców, a która obecnie spodziewa się dziecka, zostaje zdradzona w dniu swojego ślubu przez swojego szefa (David Carradine). Cudem unika śmierci, mimo iż została postrzelona w głowę. Znajduje się jednak w śpiączce. Po czterech latach budzi się ze śpiączki i postanawia krwawo zemścić się na każdym, kto miał związek z zamachem na jej życie, pozostawiając sobie zemstę na tytułowym Billu na koniec.

NIEDZIELA 4 SIERPNIA

TVP 1
6.20 Słownik polsko@polski (talk-show prof. Jana Miodka) **6.50** Słowo na niedzielę **7.00** Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach **8.00** Tydzień **8.30** Halo, tu Paryż **8.45** Letnie Igrzyska Olimpijskie Paryż 2024 **17.00** Telexpress **17.20** Letnie Igrzyska Olimpijskie Paryż 2024

go Egiptu **11.40** Starożytne budowle **12.35** Tajemnice brytyjskich pałaców królewskich **13.20** Niesamowita Tajlandia **14.15** Zwariowane przygody Louisa de Funesa **15.10** Wyciski konne 2024 (transmisja)

16.25 Skrzydello czy nóżka? (film)
W wieku sześćdziesięciu lat Charles Duchemin został jednogłośnie przyjęty w poczet członków Francuskiej Akademii Nauk. Znany na całym świecie ze swego wrażliwego podniebienia, wydaje liczne książki kucharskie, występuje w programach telewizyjnych i wydaje swój słynny przewodnik kulinarny Duchemina, nad którego najnowszym wydaniem właśnie pracuje. Wraz z synem, Pierre'em, który w tajemnicy przed ojcem interesuje się cyrklem i pantomimą, a ta cała kulinarne błazenado go nudzi, wypowiada wojnę królów przemysłu spożywczego, niejakiemu Tricatelowi...

18.10 Kalahari - prawo pustyni **19.00** Czeskie wście **19.20** Ciekawostki z regionów **19.50** Wiadomości w czeskim j. migowym **20.00** Prawdziwe mgęstwo (film) **22.10** Sherlock Holmes: Morderstwo na zamówienie (film) **0.10** Kruk (s.).
NOVA
6.00 Zig i Sharko (s. anim.) **6.20** Stacykowo (s. anim.) **7.10** Alvin i wiewiórki (s. anim.) **8.00** Lucie na było **9.15** Ochotnicza straż pożarna (s.) **10.30** Policja Modrava (s.) **13.00** Chłopcy i mężczyźni (s.) **14.20** Basing (film) **17.15** Przyjacieli na niepodogę (film) **18.50** Gospoda (s.) **19.30** Wiadomości, sport, pogoda **20.20** Policja Modrava (s.) **21.35** Policja kryminalna Anděl (s.) **22.50** Zabójcza broń (film) **1.10** Spece (s.).

PRIMA
6.00 M.A.S.H. (s.) **8.45** Prima Czechy **9.20** Prima świat **9.50** Incognito **10.55** Gliniarz (s.) **12.10** Poradnik domowy **13.05** Poradnik Pepy Libickiego **13.45** Poradnik Ład Hruški **14.25** Uwaga, pies (film) **16.40** Przez palce (film) **18.55** Wiadomości, pogoda, wiadomości kryminalne **19.55** Showtime **20.15** Indiana Jones i Świątynia Zagłady (film) **22.40** Kill Bill II (film) **1.15** Raport mniejszości (film).

PONIEDZIAŁEK 5 SIERPNIA

TVP 1
7.00 Transmisja mszy świętej z Sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze **7.30** Studio Raban **8.00** Wydział kryminalny Kitzbühel (s.) **8.55** Ranczo 2 (s.) **10.00** Komisarz Alex 6 (s.) **10.55** Ojciec Mateusz 5 (s.) **11.40** Halo, tu Paryż **12.00** Letnie Igrzyska Olimpijskie Paryż 2024 **17.00** Telexpress **17.20** Jaka to melodia? (teleturniej) **18.00** Dziewczyny ze Lwowa 3 (s.) **18.55** Jeden z dziesięciu (teleturniej) **19.30** Program informacyjny, pogoda, sport **20.15** Tour de Pologne - kroniki **20.19** Reporterzy **20.35** Letnie Igrzyska Olimpijskie Paryż 2024 **23.25** Negocjator (film kopr.).
TVP 2
6.25 Dobre historie. Pomocna dłoń **6.55** Rodzinka.pl (s.) **7.30** Pytanie na

śniadanie **11.15** Okrasa łamie przepisy. Kuchnia polska **11.45** Barwy szczęścia (s.) **12.30** Kolo fortuny (teleturniej)

13.10 Akacjaowa 38 (s.)

Mauro i Teresa chcą sprawić, by Cayetana wyjechała z miasta, by wtedy przycisnąć Oliwę do muru. Susana jest zszokowana tym, że Juliana i Leandro zamierzają ogłosić, iż Victor jest ich synem. Teresa w ostrych słowach odmawia Humildad asystowania jej na jej ślubie. Cayetana nakazuje Mauro, by dał Teresie spokój – w przeciwnym razie porozmawia z Humildad. Gines informuje Ramona, iż zamierza wyjechać ze strachu przed Clemente. Trini prosi Felipe, by wyciągnął od Ramona informacje, w co takiego się wpłatał. Rosina zaczyna unikać towarzystwa smutnych wdów.

13.55 Va banque (teleturniej) **14.25** Na sygnale (s.) **14.55** Na dobre i na złe (s.) **15.50** Kolo fortuny (teleturniej) **16.25** Familiada (teleturniej) **16.50** Letnie Igrzyska Olimpijskie Paryż 2024 **23.05** Panorama **23.45** Izabela, królowa Hiszpanii (s.).

TVN
6.40 Kuchenne rewolucje. Ludwina **7.35** SOS. Ekipy w akcji **8.35** W-11 - Wydział Śledczy (s.) **10.05** Opowieści małżeńskie 2 **11.10** Kuchenne rewolucje. Łódź **12.15** Ukryta prawda **13.20** Ukryta prawda (s.) **14.20** Szpital (s.) **15.25** Kuchenne rewolucje. Zajązad Florencia **16.35** Ukryta prawda **17.40** Detektywi (s.) **18.46** Kronika Paryż 2024 **19.00** Fakty **20.00** Doradca smaku **20.10** Na Wspólnej (s.) **20.50** 303. Bitwa o Anglię **23.10** Wojna światów (thriller USA).

POLSAT
6.00 Nowy dzień z Polsat News **8.30** Malanowski i partnerzy (s.) **9.30** Sekrety rodziny (s.) **10.30** Dlaczego ja? **13.50** Zemsta **11.30** Gliniarze (s.) **13.55** Trudne sprawy **14.40** Dlaczego ja? **15.50** Wydarzenia **16.25** Interwencja (mag.) **16.35** Gliniarze (s.) **17.35** Komisarz Brenda Johnson (s.) **18.55** Wydarzenia, sport, pogoda **20.00** Megahit. Armageddon (film USA) **23.20** Sprawiedliwość ulicy (film USA).

TVC 1
6.00 Nasze hobby **6.30** Podróż po hawajskim O'ahu **6.59** Studio **6.90** Walker: Independence (s.) **9.40** Doktor Martin (s.) **10.35** Pr. rozrywkowy **11.05** Klejnoty naszego krajobrazu **11.30** AZ kwiz **12.00** Południowe wiadomości **12.30** Zapachy kuchni albańskiej z Mirosławem Donutilem **12.55** Pr. rozrywkowy **13.50** Pr. rozrywkowy **14.50** Świniobicie **15.15** Szpital na periferiach (s.) **16.10** Magnum (s.) **17.00** Podróż po północnej Dalmacji **17.30** AZ kwiz **18.00** Wiadomości regionalne **18.25** Gdzie mój dom **18.55** Prognoza pogody, wiadomości, sport **20.10** Świat pod głową (s.) **21.10** Niewidzialni (s.) **23.05** Sisi (s.) **23.55** Angielka (s.) **1.10** AZ kwiz.

TVC 2
5.59 Dzień dobry **8.30** Europa z lotu ptaka **9.15** Bedeker **9.45** Chiny na języku **10.35** Kalahari - prawo pustyni **11.25** Szalony świat zimnej wojny

CO W KINACH

Jest rok 1994, era hip hopu i butów Air Jordan, a w swojej tętniącej życiem dzielnicy Brooklynu były szeregowie armii amerykańskiej Noah Diaz (Anthony Ramos) robi wszystko, co w jego mocy, aby pomóc utrzymać swoją rodzinę. Nie ma chwili wytchnienia. W wyniku pewnych wydarzeń Noah znajduje się za kierownicą mądrego Autobota, Mirage (głos Pete'a Davidzona), który ujawni trzy ukrywane się Autoboty: Optimusa Prime'a (głos Petera Cullena), Bumblebee i Arcee (głos Lizy Koshy). Tymczasem w muzeum archeologicznym na Ellis Island 25-letnia badaczka Elena Wallace (Dominique Fishback) nieświadomie uruchamia nadajnik ukryty w starożytniej statuetce.

CZ. CIESZYŃ - Central: Gru i Minionki: Pod przykrywką (2, godz. 17:00); Dobry nauczyciel (4, godz. 19:30); 16:30); Pułapka (2, godz. 18:30); **CZ. CIESZYŃ - Kino Letnie: Transformers: Przebudzenie bestii** (2, godz. 21:00);

HAWIERZÓW - Kino Letnie: Deadpool & Wolverine (2, 4, godz. 21:00); Zapisnik alkoholicyzmy (3, godz. 21:00); **KARWINA - Centrum:** Gru i Minionki: Pod przykrywką (5, godz. 17:30); Zahradników rok (5, godz. 19:30).

CO W STREAM-IE

Jeśli można zrobić świetny serial z jedzeniem w roli głównej, gdzie komedia miesza się z dramatem, a w relacjach między bohaterami nieraz skwirczy jak podczas smażenia woliwny na nieswieżym oleju, to „The Bear” jest znakomitym przykładem. A ujęcia przygotowania kolejnych potraw i uzupełniająca je muzyka, zwłaszcza w trzecim sezonie, jaki jest dostępny od kilku dni, zachwyca najbardziej wybrednych krytyków. Serial komediowy stacji FX „The Bear” opowiada przede wszystkim o jedzeniu, pasji do gotowania, rodzinie Berzatto i skomplikowanych relacjach między jej członkami, szalonej harówce, sensie pośpiechu i bolesnych stratach. Młody i niezwykle utalentowany szef kuchni Carmy (w tej roli znakomity Jeremy Allen White) wraca w rodzinne strony po samobójczej

śmierci swojego brata Mike'a i próbuje odmienić losy nie tylko prowadzonego przez niego rodzinnego baru „Original Beef of Chicagoland”, ale i siebie samego. Jednym wyzwaniem jest współpraca z ekipą kuchenną, która w końcu okazuje się być jego rodziną z wyboru, drugim przekształcenie „Original Beef of Chicagoland” w wykwinną restaurację zdolną zdobyć gwiazdkę Michelin. Jednym z wielu atutów serialu są gościnne występy takich gwiazd, jak Olivia Colman czy Will Poulter. I pamiętajcie: liczy się każda sekunda.

Gdzie oglądać: Disney+.

POSTSCRIPTUM

UŚMIECHNIJ SIĘ

WEHIKUŁ CZASU

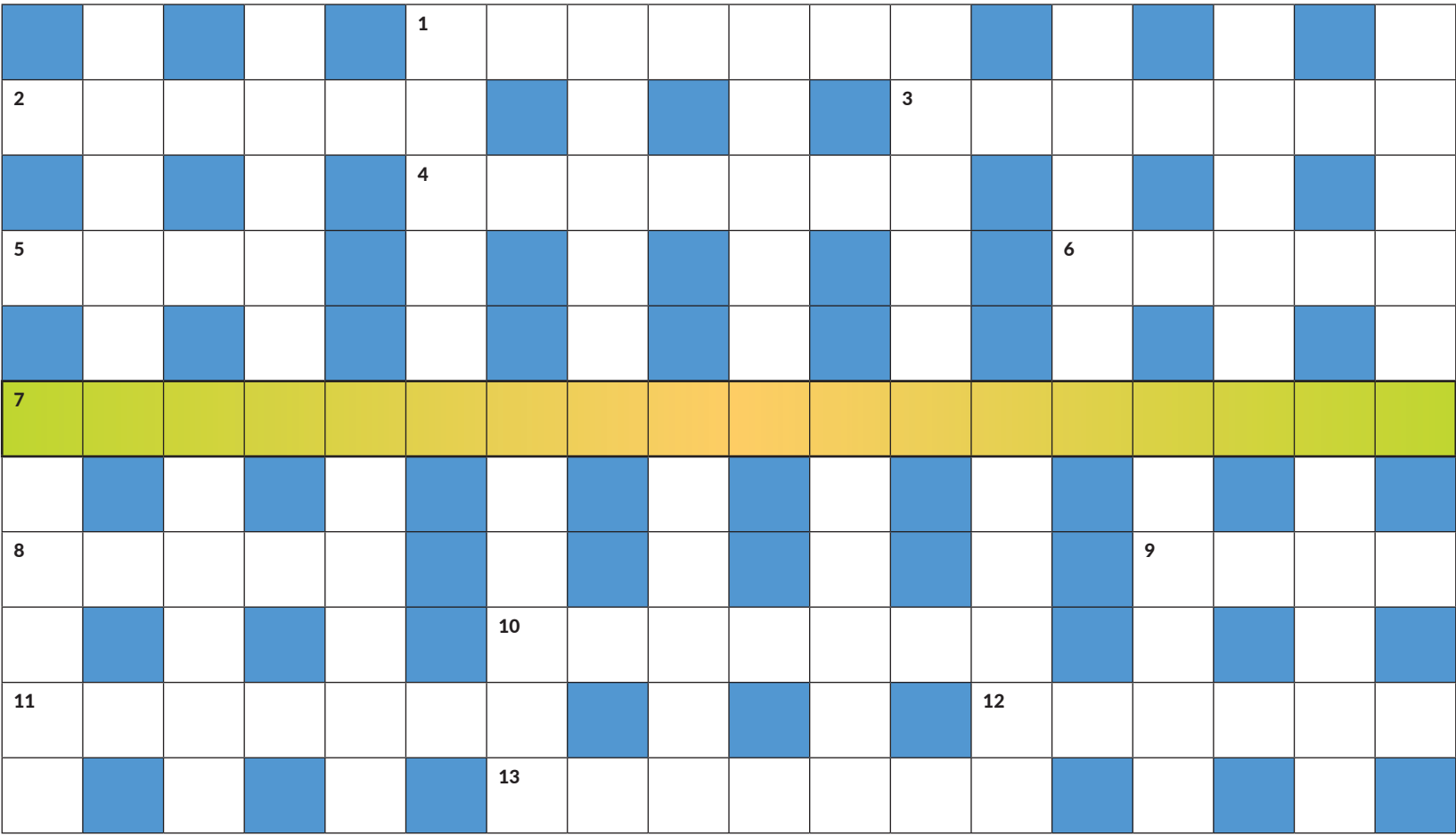
Tak było...

...tak jest

• Tym razem zapraszamy na wycieczkę na Pustevny. Archiwalna fotografia wykonana w roku 1927 przedstawia hotel Tanecznica, otwarty rok wcześniej. Pochodzi z publikacji „Beskydy a podbeskydí” wydawnictwa Wart. Czekamy na propozycje współczesnego ujęcia. W gazecie zamieścimy pierwsze bądź najlepsze zdjęcie, jakie dostaniemy. Fotografie prosimy wysyłać na: dabkowski@glos.live bądź info@glos.live. Serdecznie zapraszamy do współpracy!

KRZYŻÓWKA KOMBINOWANA

Wśród autorów poprawnych rozwiązań zostanie rozlosowana nagroda. Rozwiązania prosimy wysyłać na e-mail: info@glos.live. Termin upływa w środę 14 sierpnia. Nagrodę z 19 lipca otrzymuje Jiří Mand'ak. Autorem dzisiejszego zadania jest Jan Kubiczek.

Rozwiązanie krzyżówki kombinowanej z 19 lipca:
JAKI UMYŚŁ,
TAKI CZYN

Rozwiązaniem jest myśl, której autorem jest Stanisław Jerzy Lec, pseudonim literacki Stach, właściwie baron Stanisław Jerzy de Tusch-Letz (ur. 6 marca 1909 we Lwowie, zm. 7 maja 1966 w Warszawie) – polski poeta, satyryk, aforysta i tłumacz literatury niemieckiej.

- POZIOMO:**

  - kierunek w sztuce występujący pod koniec XIX i na początku XX wieku
  - gęsty produkt mleczarski
  - dawna miara objętości równa czterem kwartom lub przestarzałe: duże naczynie do gotowania
  - córka Agamemnona i Klitajmestry
- kwiatostan z ziarnami zboża lub Karol... (ur. 1989) – polski siatkarz
  - biblijna wieża mająca sięgać nieba
  - ROZWIĄZANIE DODATKOWE**
  - festiwalowe miasto nad Odrą
  - zdobycze wojenne, trofea
- Baruch, filozof niderlandzki, autor „Etyki”
  - choroba krwi, charakteryzująca się zaniżeniem granulocytów i trombocytów
  - pełen pychy, zarozumiały lub napęczniały powietrzem
  - forma dzierżawy auta polegająca na płatnym użytkowaniu i prawie jego wykupu.
- PIONOWO:**

AGASSI, BIEBER, CHEDAR, DOPŁYW, ILO-RAZ, KURSOR, LOPORI, ŁOPATA, OSŁODA, ÓSEMKI, ÓŚMINA, SALANG, SCILLY, STERYD, SZTRAB, ŚRODEK, TRĄBIĄ, WERSAL.

Wyrazy trudne lub mniej znane:
ALEUKIA, ŁUPY, SPINOZA